लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

तिलागुफा नगरपालिका, कालिकोट

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

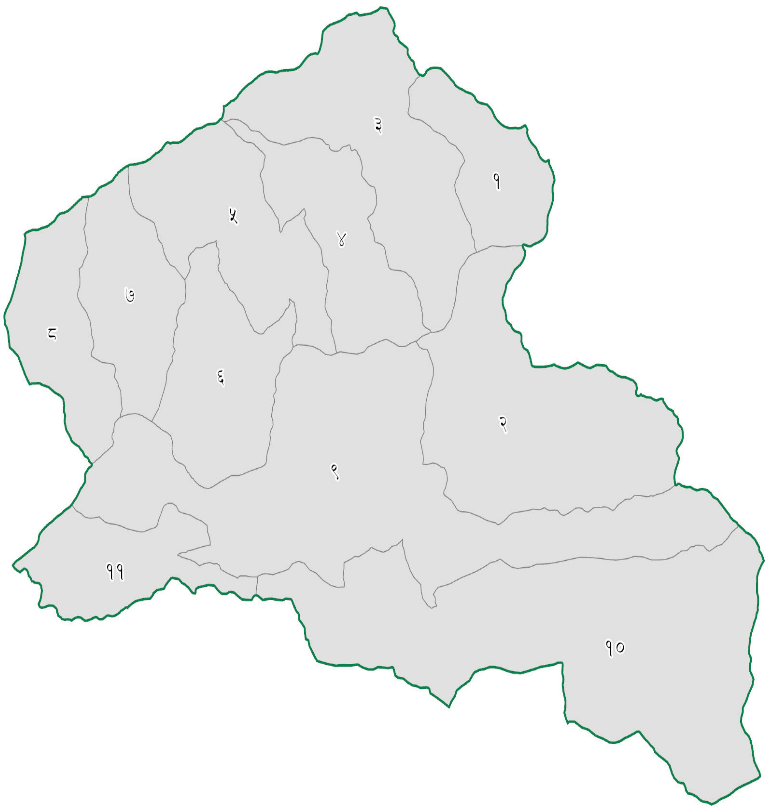

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

तिलागुफा नगरपालिका, कालिकोट

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि
(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be A Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य
(MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता
(CORE VALUES)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८०।८१ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८२ वैशाख — महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, कर्णाली प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2081/82 मिति : २०८२-२-९

च.न.:FAR/2080-81/LOC/558

विषयः **लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।**

श्री प्रमुखज्यू,

तिलागुफा नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, कालिकोट।

कैफियतसहितको राय

हामीले तिलागुफा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेश भएको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लगायत सम्वन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ ।

कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

१.नगरपालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय संचितकोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ। पालिकाले पेश गरेको प्राप्ती र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं. २७०) मा अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त भएको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. ९ करोड ३९ लाख ९९ हजार, स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रु.३ लाख २५ हजार र आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको रु. २३ लाख ७६ हजारसमेत रु.९ करोड ६७ लाख समावेश गरेको छैन।

२.नगरपालिकाको रु. १ अर्व १० करोड ४८ लाख ८६ हजारको लेखापरीक्षण गरिएकोमा रु. १ करोड ६३ लाख ४५ हजार बेरुजू देखिएको छ। सो सम्बन्धमा प्रतिक्रियाबाट रु. ४ लाख ७९ हजार फस्यौट भई बाँकी बेरुजू रु. १ करोड ५८ लाख ६६ हजार मध्ये असुल गर्नुपर्ने रु. ११ लाख ६९ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. ४३ लाख २२ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु. ८३ लाख ६५ हजार र पेस्की बाँकी रु. २० लाख १० हजार रहेको छ।गत वर्षसम्म रु. ११ करोड ८३ लाख ६३ हजार बेरुजू बाँकी रहेकोमा यो वर्ष रु. १६ लाख ७ हजार फस्यौट र सम्परीक्षणबाट रु. ८६ हजार थप भई हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजू रु. १३ करोड २७ लाख ८ हजार रहेको छ।बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

३. नगरपालिकाको वित्तीय विवरण नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा तयार गरेकोमा लेखा टिप्पणीहरु र सम्पती तथा राजस्व लगायतका विवरणहरु खुलासा गरेको छैन ।

लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने नगरपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि स्वीकृत आचारसंहिता अनुसार हामीले काम गरेका छौँ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त भएका आधार र प्रमाणहरू राय व्यक्त गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्नेमा हामी विश्वस्त छौं।

अन्य बेहोरा

यो नगरपालिकाको लेखापरीक्षणबाट स्रोत र साधनको प्राप्तिको प्रक्षेपण यथार्थपरक नभएको, लक्ष्य अनुसार असुली नभएको, कर्मचारीको दरबन्दी अनुसार स्थायी पदपूर्ति नभएका कारण विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा असर परेको, अनुदानको पर्याप्त अनुगमन नभएको, वितरणमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको लगायतका बेहोरा यस लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएको छ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापनको जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम वित्तीय जिम्मेवारी र जवाफदेहिता जिम्मेवार व्यक्तिमा रहेको हुन्छ। त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भई महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट लागु भएको नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोवारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा त्रुटीका कारण वित्तीय विवरण सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी नगरपालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ। नगर कार्यपालिका, नगरपालिका प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय विवरण समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडारहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम लेखापरीक्षण कार्यसम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(राम प्रकाश महतो)

नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु आर्थिक वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछ्यौंट			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
६७	१०१	१,६३,४५,५६३	०	२९	४,७९,१७०	०	६७	७२	१,५८,६६,३९३	११,६८,५१६	८३,६४,९८३	४३,२२,८९४	०	०	१,२६,८७,८७७	२०,१०,०००

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
कालिकोट	११,८३,६३,०००	०	१६,०७,२३२	११,६७,५५,७६८	८६०००	१,५८,६६,३९३	१३,२७,०८,१६१

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको छोटकरी व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८०/८१	२७.२	सामाजिक सुरक्षातर्फ	७,९८०
२	२०८०/८१	विभिन्न	शिक्षा तर्फ	३,४१,१०६
३	२०८०/८१	३१	वर्ड लिङ्क खर्च	७३,४५०
४	२०८०/८१	३५.९	चालु खर्चतर्फ	१७,८००
५	२०८०/८१	३६.४	उपभोक्ता समिति मार्फत् कार्य	३८,८३४
६	२०७९/८०	विभिन्न	भ्रमण खर्च	३६,२९५
७	२०७९/८०	विभिन्न	नपाउने भ्रमण खर्च	२०,४००
८	२०७९/८०	विभिन्न	खरिदमा कट्टी गरेको कर	९,४७८

९	२०७९/८०	विभिन्न	अग्रिम कर	३०,४५९
१०	२०७९/८०	विभिन्न	पेश्की	१,५०,०००
११	२०७८/७९	विभिन्न	पेश्की	५,४५,४००
१२	२०७७/७८	विभिन्न	पेश्की	६,८०,०००
१३	२०७५/७६	विभिन्न	बढी भुक्तानी	१,३५,२००
जम्मा				२०,८६,४०२

(८०६६५४०२३०० - तिलागुफा नगरपालिका, कालिकोट)

परिचय

१

(क) कार्यालय परिचय :- स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस नगरपालिकाको स्थापना भएको हो। स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु यस नगरपालिकाको उद्वेश्य रहेको छ । यस पालिका अन्तर्गत ११ वडा,२६२.५६ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा १६१९७ जनसंख्या रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्वेश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानूनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्वेश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजश्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८१।५।२४ देखि २०८१।५।२८ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- कार्यालयको आय - व्ययतर्फ रु. १,१०,४८,८६,५३८.२३ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु :- लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची – २ मा संलग्न छ ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु.५,७६,९६१ असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

बैंकको नाम	बैंक भौचर नं.	प्रयोजन	दाखिला मिति	रकम
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	६९३५११४३	पारिश्रमिक कर	२०८१-०५-२७	८०००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	६९३५७८२४	पारिश्रमिक कर	२०८१-०५-२७	८४००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	६९३५९९४८	ढुवानी कर	२०८१-०५-२७	१३५०
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	६९३६०१७६	पारिश्रमिक कर	२०८१-०५-२७	१००८०
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	६९३६२२२२	ढुवानी कर	२०८१-०५-२७	२२८००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	६९३८२१४३	अग्रिम कर	२०८१-०५-२७	९२५२
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	६९३८२६६७	ढुवानी कर	२०८१-०५-२७	२५००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	६९३८२४१७	ढुवानी कर	२०८१-०५-२७	१००००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	६९३८८५३५	द्वन्द्व पिडित शिक्षकको स्थानीय भता	२०८१-०५-२७	६०५९०
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	६९५००९६३	बढी भुक्तानी	२०८१-०५-३०	२५००
नेपाल इन्भेष्टमेन्ट मेगा बैँक लि	७३११२१२६४	राजश्व दाखिला जरिवानासमेत	२०८१-५-२९	३९३८०
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०२५०५३९	दिवा खाजा बढि निकासा	२०८१-०६-१५	३०००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०२५०६९३	पाठ्यपुस्तक बढि निकासा	२०८१-०६-१५	३३१६
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०२४६७१७	छात्रवृत्ति बढि निकासा	२०८१-०६-१५	५०००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०१४४२५७	दिवा खाजा बढि निकासा	२०८१-०६-१४	१९६०
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०१४५६०३	पाठ्यपुस्तक बढि निकासा	२०८१-०६-१४	३००१
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०१४७७३१	पाठ्यपुस्तक बढि निकासा	२०८१-०६-१४	१७३४९
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०१४८४२९	छात्रवृत्ति बढि निकासा	२०८१-०६-१४	१८१००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०१४५८८०	छात्रवृत्ति बढि निकासा	२०८१-०६-१४	२४००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०१५२१५२	पाठ्यपुस्तक बढि निकासा	२०८१-०६-१४	२२१५
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०१५१४७६	दिवा खाजा बढि निकासा	२०८१-०६-१४	१९२०
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०१४४८५६	छात्रवृत्ति बढि निकासा	२०८१-०६-१४	२०००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०१४५१३९	पाठ्यपुस्तक बढि निकासा	२०८१-०६-१४	२४२५
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०३२९४५५	मातृशिशु कार्यक्रम बढि भुक्तानी	२०८१-०६-१६	९६००
नेपालइन्भेष्टमेन्ट मेगा बैँक लि	७३१९२१७१	राजश्व दाखिला जरिवानासमेत	२०८१-०६-२०	२४६६६
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०५५४७६०	दिवा खाजा बढि निकासा	२०८१-०६-२०	१०३६०
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०५५४६२९	छात्रवृत्ति बढि निकासा	२०८१-०६-२०	२६००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०५७७७९५	छात्रवृत्ति बढि निकासा	२०८१-०६-२१	५०००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०५५४७१८	पाठ्यपुस्तक बढि निकासा	२०८१-०६-२०	३५४०
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०५७७३९२	पाठ्यपुस्तक बढि निकासा	२०८१-०६-२१	१२८३९१

राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०४३५०२४	पाठ्यपुस्तक बढि निकासा	२०८१-०६-१८	२७३९९
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०४३४५०३	शैक्षिक सिकाई सामाग्री बढि निकासा	२०८१-०६-१८	२६४५०
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०३८०७५२	पारिश्रमिक कर	२०८१-०६-१८	६७२०
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०४३५६७८	पारिश्रमिक कर	२०८१-०६-१८	१४४००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०५८२७१६	विद्यालय फिल्ड निर्माण बढि भुक्तानी	२०८१-०६-२१	४५८००
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०६५९०९५	दिवा खाजा बढि निकासा	२०८१-०६-२२	२७५६०
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	७०६५९४६७	पाठ्यपुस्तक बढि निकासा	२०८१-०६-२२	६९३७
			जम्मा	५७६९६१

२ **प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत प्रतिवेदन**

आ.व. : २०८०/८१ अवधी : २०८०/०४/०१ - २०८१/०३/३१

प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)					
क्र.स./ आर्थिक सङ्केत	विवरण	चालु आ.ब.को कारोबार		गत आ.ब. को कारोबार	
		नगद	जम्मा	नगद	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति				
११०००	कर	७,७२,६२,०६६.७६	७,७२,६२,०६६.७६	८,९६,५३,६०७.३५	८,९६,५३,६०७.३५
१३०००	अनुदान	३३,३१,५८,८६२.१०	३३,३१,५८,८६२.१०	३८,४४,९४,२६७.८०	३८,४४,९४,२६७.८०
१४०००	अन्य राजस्व	७,७६,२३७.८७	७,७६,२३७.८७	६,५१,४२०.००	६,५१,४२०.००
क	कुल जम्मा प्राप्ति	४१,११,९७,१६६.७३	४१,११,९७,१६६.७३	४७,४७,९९,२९५.१५	४७,४७,९९,२९५.१५
३	चालु	३३,२८,१०,५७२.४५	३३,२८,१०,५७२.४५	३४,२७,८७,८५४.४५	३४,२७,८७,८५४.४५
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	१३,३४,७८,६७२.०२	१३,३४,७८,६७२.०२	१६,५७,४२,०४२.४५	१६,५७,४२,०४२.४५
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	१०,०५,२६,३९१.४३	१०,०५,२६,३९१.४३	११,६१,६१,८०५.००	११,६१,६१,८०५.००
२५०००	सहायता (Subsidy)	८,३१,२४,४२७.००	८,३१,२४,४२७.००	४,४२,९७,५१७.००	४,४२,९७,५१७.००
२६०००	अनुदान	६८,६३,५०९.००	६८,६३,५०९.००	२५,६२,३०४.००	२५,६२,३०४.००
२७०००	सामाजिक सुरक्षा	५४,२८,७८८.००	५४,२८,७८८.००	१,०५,००,७४५.००	१,०५,००,७४५.००
२८०००	अन्य खर्च	३३,८८,७८५.००	३३,८८,७८५.००	३५,२३,४४१.००	३५,२३,४४१.००
४	पूंजीगत	१०,१९,८२,२७२.५०	१०,१९,८२,२७२.५०	१४,१७,७५,२०६.००	१४,१७,७५,२०६.००
३१११०	भवन तथा संरचना	३,४७,६७४.००	३,४७,६७४.००	१,७३,७०,७४९.००	१,७३,७०,७४९.००
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	१,४२,३९,८८०.००	१,४२,३९,८८०.००	६७,८६,५८७.००	६७,८६,५८७.००
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च	०.००	०.००	५७,२२,६५०.००	५७,२२,६५०.००
३११४०	सुरक्षा उपकरण	०.००	०.००	२,००,०००.००	२,००,०००.००
३११५०	सार्वजनिक निर्माण	८,७३,९४,७१८.५०	८,७३,९४,७१८.५०	१०,४०,९३,७९३.००	१०,४०,९३,७९३.००
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च	०.००	०.००	१५,१९,५२६.००	१५,१९,५२६.००
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च	०.००	०.००	६०,८१,९०१.००	६०,८१,९०१.००
ख)	कुल जम्मा भुक्तानी	४३,४७,९२,८४४.९५	४३,४७,९२,८४४.९५	४८,४५,६३,०६०.४५	४८,४५,६३,०६०.४५
ग)	बचत /कमी (ग = क-ख)	(२,३५,९५,६७८.२२)	(२,३५,९५,६७८.२२)	(९७,६३,७६५.३०)	(९७,६३,७६५.३०)
घ)	धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)	१४,५७,१२८.९८	१४,५७,१२८.९८	(१४,९३,१२५.००)	(१४,९३,१२५.००)

घ.१)	कट्टी रकम भुक्तानी/दाखिला गर्न बाकी	(६,२९७.००)	(६,२९७.००)	(४०,३७८.००)	(४०,३७८.००)
ङ)	यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)	(२,२१,३८,५४९.२४)	(२,२१,३८,५४९.२४)	(१,१२,५६,८९०.३०)	(१,१२,५६,८९०.३०)
च)	गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात	२,८१,७१,२७५.८२	२,८१,७१,२७५.८२	३,९१,१७,८३३.६५	३,९१,१७,८३३.६५
छ)	विनिमय नाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन				
ज)	आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)	६०,३२,७२६.५८	६०,३२,७२६.५८	२,७८,६०,९४३.३५	२,७८,६०,९४३.३५

३ एकिकृत आर्थिक प्रतिवेदन

सि.नं	आयतर्फ			सि.नं	व्ययतर्फ	
	विवरण	रकम	रकम		विवरण	रकम
१	**गत वर्षको जिम्मेवारी**		**२९३१२९१०.८२**	१	चालु खर्च	३३२८१०५७२.४५
	क) नगद			२	पूँजीगत खर्च	१०१९८२२७२.५
	ख) बैँक	२९२३१४१०.८२		३	वित्तिय व्यवस्था भुक्तानी	
२	**राजस्व (आन्तरिक आय)**		७९३२४७४४.१५		क) ऋण भुक्तानी	
	क) आन्तरिक राजस्व	३५७५३९२.१५			ख) ब्याज भुक्तानी	
	ख) राजस्व बाँडफाँड	७४५०५३२१.००			ग) अन्य भुक्तानी	
	ग) अन्य आय			४	लगानी	
	घ राजस्ब बाँडफाँड प्रदेश सरकार	१२४४०३१.००			ऋण लगानी	
३	**वित्तिय हस्तान्तरण संघ**		३११५९९५९९.००		शेयर लगानी	
	क) वित्तिय समानीकरण अनुदान	**९१६०५०००.००**			अन्य लगानी	
	ख) सशर्त अनुदान	**२१८०८४५९९.००**		५	धरौटी फिर्ता	**९५२०८३**
	ग) समपूरक अनुदान	**१९१००००.००**		६	जनश्रमदान फिर्ता	
	घ) विशेष अनुदान	०.००		७	शसर्त अनुदान फिर्ता संघीय	**२०१०५९६०.९**
४	**प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान**		४१८५५९६७.००		सशर्त अनुदान फिर्ता प्रदेश	**१९०७४३**
	क) वित्तिय समानीकरण अनुदान	**११३९६०००.००**		८	अन्तर सरकारी अख्तियारीबाट खर्च संघ	९४३२४९०२.३६
	ख) सशर्त अनुदान	**२१२६३५५३.००**			क सामाजिक सुरक्षा	९३९९९९०२.३६
	ग) समपुरक अनुदान	**७१९६४१४.००**			ख)स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	३२५०००
	घ) विशेष अनुदान	**२००००००.००**		९	अन्तर सरकारी अख्तियारीबाट खर्च प्रदेश	
५	**अन्तर सरकारी अख्तियारीबाट खर्च संघ**		९४३२४९०२.३६		क आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	२३७६०००
	क सामाजिक सुरक्षा	**९३९९९९०२.३६**		**१०**	**अन्य**	
	ख)स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	**३२५०००.००**			क सडक बोर्ड नेपाल	**४८३४१२८**

६	**अन्तर सरकारी अख्तियारीबाट खर्च प्रदेश**		२३७६०००.००		ख नेपाल पर्यटन वोर्ड	**१५०००००**
	क आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	**२३७६०००.००**			ग प्रादेशिक तथा स्थानीय सहयोग कार्यक्रम	८७३३२६
७	अन्य		**१०१८८४१३.९८**		घ काठमाडौं महानगरपालिका	२०१००००
	क सडक बोर्ड नेपाल	**४८४७४१४.००**			ङ) अन्य	४७३५७६
	ख नेपाल पर्यटन वोर्ड	**१५०००००.००**			मौज्दात	
	ग प्रादेशिक तथा स्थानीय सहयोग कार्यक्रम	**१८३०९९९.९८**			क) संचित कोष मौज्दात	०
	घ काठमाडौं महानगरपालिका	**२०१००००.००**			ख) धरौटी मौज्दात	**२०६९२२५**
७	मर्मत सम्भार कोष तर्फ आय		**२८८८८४**		ग) विविध कोष खाता मौज्दात	**११७९४२५.९६**
८	जनसहभागिता (नगद)				घ) चालु खर्च खाता	**१७९५९१३.०२**
९	विषयगत निकायबाट प्राप्त				ङ) पूँजीगत खर्च खाता	**१३९०१२७.५**
१०	धरौटी आय	**१९३८२६५.००**	**१९३८२६५.००**		च) आन्तरिक राजस्व खाता	**१३१८४६६.१५**
११	लगानीको साँवा फिर्ता				छ बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व खाता	**४०७०७**
१२	अन्य विविध आय		४७४६९८.५३		ज) मर्मत कोष खाता	**१११२२३४**
१३	चेक साट्न वाँकी सञ्चय कोष	१७२३५८			झ प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	७३४१२
	अन्य चेक साट्न वाँकी	३०२३४०.५३			ञ विभाज्य कोष खाता	२७१३१०
	जम्मा	**५७१६८४३८४.८४**			जम्मा	**५७१६८४३८४.८४**

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

४ **वित्तीय प्रतिवेदन** -

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने र दफा ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छः

४.१ **वित्तीय विवरणको यथार्थता** - पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले संघीय सरकार तर्फको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु.९,३९,९९,९०२, स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम रु.३,२५,००० प्रदेश सरकार तर्फ आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको रु.२३,७६,००० समेत रु.९,६७,००,९०२ सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन । जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरणसमेत पूर्ण नहुँदा पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन । तसर्थ सबै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

४.२ **जिम्मेवारी फरक परेको** – स्थानीय तहको सञ्चित कोषमा गत विगतको बाँकी, यस वर्ष प्राप्त र खर्च भएको रकम स्पष्ट देखिने गरी हिसाब राख्ने र जिम्मेवारी एकिन गर्नुपर्दछ । म.ले.प.फा.नं.२७० अनुसार गत वर्षको अन्त्यमा बैक तथा नगद मौज्दात रु.२,७८,६०,९४३.३५ रहेकोमा सुत्र सफ्टवेयरमा गत वर्षको जिम्मेवारी रु.२,८१,७१,२७५.८२ सारेको देखियो । जसअनुसार रु.३,१०,३३२.४७ बढी जिम्मेवारी सरेको सम्बन्धमा यकिन गर्नुपर्ने देखिन्छ । ।म.ले.प.फा.नं.२७० ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार फरक परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	गतवर्षको जिम्मेवारी	यसवर्षको प्राप्ति	यसवर्षको भुक्तानी	बैङ्क मौज्दात
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)	२,८१,७१,२७५.८२	४१,११,९७,१६६.७३	४३,४७,९२,८४४.९५	६०,३२,७२६.५८
एकीकृत आर्थिक विवरणअनुसार	२,९२,३१,४१०.८२	५४,२३,७१,४७४.०२	४७,९९,०९,६८०.२१	९१,६९,३२०.६३
फरक	१०,६०,१३५	-१३,११,७४,३०७.२९	-४,५१,१६,८३५.०५	-३१,३६,५९४.०५

४.३ **दाखिला गर्न बाँकी राजस्व** - सुत्र सफ्टवेयर वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) अनुसार वर्षान्तमा विभिन्न भुक्तानीहरुमा कट्टी गरेको कर दायित्व रु.(६२९७) देखाएको छ । गो.भौ.नं.५८७।२०८१-०२-३० बाट आ.रा.का. जुम्लाको नाममा रु.४,८२० को कर कट्टि भएको चेक प्रिन्ट गर्न बाँकी समेत रु.१११७ दायित्व यकिन भई सकेकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि दाखिला गरेको पाइएन । अतः उक्त रकम सम्बन्धित खातामा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	११,११७

४.४ **आर्थिक कारोबारको लेखाङ्कनः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ मा तोकिएको ढाँचामा आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन गरी नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान NEPSAS अनुसार प्रतिवेदन गर्नु पर्दछ । स्वीकृत लेखा ढाँचामा देहायको बिबरण समेत अभिलेखमा आउने गरी म.ले.प. फारामहरुको प्रयोग गरी एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ अनुसार आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन गरेको पाईएन । पालिकाले बैक हिसाब मिलान बिबरण २१२, भुक्तानी दिन बाकी, प्राप्त रकमको मास्केवारी-२२२, सन्तुलन परिक्षण- २२५, बजेट रकमान्तर/कार्यक्रम संसोधनको बिबरण- ३०४, बस्तु तथा निर्माणको खरिद योजना- ३११, परामर्श सेवाको खरिद योजना- ३१२, मर्मत सम्भार तथा संरक्षण अभिलेख खाता-४१५, घर जगाको लगत किताब-४१७, आइटमवाइज कार्य अभिलेख खाता- ५०५, ठेक्कासँग सम्बन्धित गोश्वारा लगत- ५०७, बेरुजु लगत- ८०१, सम्परीक्षण गोश्वारा अभिलेख- ८०५, बिद्युतिय प्रणाली प्रयोगकर्ताको बिबरण, परिबर्तन र स्थगन अभिलेख-९०२ तयार गरेको देखिएन । स्वीकृत लेखा ढाँचामा लेखा राखी नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान अनुसार आर्थिक विवरण तथा प्रतिवेदन तयार गरीनुपर्दछ ।

५ **आन्तरिक नियन्त्रण**

५.१ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ (नमुना सहित) तर्जुमा गरी सबै स्थानीय तहहरूलाई कार्यान्वियन गर्न मिति २०७८।०८।१३ मा परिपत्र गरेको छ । हालसम्म यस पालिकाले सो बमोजिमको आन्तरिक नियन्त्रणं प्रणाली निर्देशिका बनाई लागु गरेको छैन। वित्तीय व्यवस्थापन कार्यमा आन्तरिक जाँच र आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रभावकारी हुन सकेको छैन । अनुगमन तथा मूल्यांकलाई प्रभावकारी बनाउन सकेको छैन । जसले गर्दा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको प्रमुख उद्देश्य अनुसार पालिकाले निर्धारित विधि र प्रक्रिया अनुसार कार्यसम्पादन गरी लक्ष्य प्राप्त गर्नु पर्नेमा सो नभएको, सम्भावित जोखिमहरूको समयमै पहिचान, रोकथाम र नियन्त्रण प्रभावकारी हुन नसकेको, कार्य सञ्चालन व्यवस्थित, सिलसिलावद्ध हुन नसकेको, स्रोत साधन र सम्पत्तीको उपयोगमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता ल्याउन नसकिएको, प्रचलित ऐन, नियम लगायतका कानूनी व्यवस्था तथा कार्यविधिको पालनामा प्रभावकारिता आउन नसकेको, वित्तीय जिम्मेवारी र अनुशासन कायम गरी वित्तीय पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्द्धन प्रभावकारी हुन नसकेको अवस्था छ । जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र सोमाथि विश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । यसमा सुधार हुनु पर्दछ ।

५.२ **भ्रमण खर्च :** कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले पाउने सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७७ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ बमोजिम कार्यालयको काममा कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुलाई भ्रमण खर्च वापत रु.१७,११,०२० खर्च लेखेकोमा कतिपय भ्रमणको उद्धेश्य र स्पष्ट प्रयोजन नभई कार्यालयकै कामका लागि भएको हो भनी सुनिश्चित हुने विश्वसनीय आधार देखिएन् । त्यसैले तोकिएको कानुनी व्यवस्थाको पालना गर्दै भ्रमण खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्नतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

५.३ **जिन्सी व्यवस्थापन** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा सोही नियमावलीको नियम ९४, ९५ र ९६ बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ । महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले २०७७।८।७ मा २०७७।९।७ भित्र सवै तहका कार्यालयहरुलाई २०७६।७७ सम्मको मौज्दात प्रबिष्टि र जिन्सी निरीक्षण फारम अनिवार्य रुपमा PAMS मा प्रविष्ट गरी सरकारी सम्पत्तीको लेखाङ्कन गर्न परिपत्र गरेको छ । पालिकाले यस वर्ष जिन्सी निरीक्षण गराई प्रतिवेदन तयार नगरेको, गत विगत वर्षको मौज्दात रहेका र यस वर्ष खरिद भएका सम्पूर्ण सामाग्रीको Public Asset Management System (PAMS) मा प्रविष्टी गर्नुपर्नेमा सो नगरेको, गाउँ विकास समितिबाट भएका सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धमा अभिलेख अद्यावधिक नगरेकोले पालिकाको जिन्सीको अवस्था बारे यकिन गर्न सकिएन । नियमावलीको व्यवस्था अनुसार अनिवार्य रुपमा PAMS मा जिन्सी दाखिला गरि जिन्सी निरीक्षण गराई सोको आधारमा मर्मत सम्भार, लिलामी लगायतका कार्य गरी जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

५.४ **वडा कार्यालयबाट खरिद** – आर्थिक कार्याविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०7७ को नियम ९५(१) मा कार्यालयमा रहेको र खरिद गरी वा नगरी वा कुनै प्रकारले हस्तान्तरण भई वा वस्तुगत सहायता वा अन्य कुनै प्रकारबाट प्राप्त हुन आएको जिन्सी मालसामानको विवरण र मुल्य समेत खुलाई जिन्सी किताबमा सात दिनभित्र आम्दानी बाँधि स्रेस्ता खडा गरी अधावधिक गरी राख्नु पर्ने व्यवस्था छ । वडा कार्यालय खरिदको नमुना छनौट गरीएकोमा वडा सञ्चालनको लागि आवश्यक सामग्री वडा सचिव आफैले माग फारम तयार गर्ने, खरिद आदेश दिने र वडाको छुट्टै जिन्सी खातामा प्रविष्टी गर्ने, दाखिलामा जिन्सी सम्बन्धी आवश्यक स्पेशिफिकेशन नखुलाई जिन्सी आम्दानी गर्ने र कार्यालयले सोही बमोजिम विल भुक्तानी गर्ने गरेको पाइयो । बजेट सञ्चालन गर्ने निकायबाट सामग्री खरिद गरी मुल जिन्सी अभिलेख PAMS मा चढाई हस्तान्तरण मार्फत् वडा कार्यालयमा दिनुपर्ने र वडाले आफूले प्राप्त गरेको जिन्सी सहायक जिन्सी खातामा आम्दानी गर्नुपर्नेमा सो नगरेको कारण एकीकृत जिन्सी अभिलेख तयार भएको देखिएन । यसमा सुधार हुनुपर्दछ।यसका केहि उदाहरण निम्नानुसार छन् –

गो.भौ.नं.।मिति	भुक्तानी प्राप्त गर्नेको नाम	पद।प्रयोजन	रकम	खरिद सामाग्री
९६।२०८०-०९-०५	विवेक विश्वकर्मा	वडा सचिव वडा नं.५	१२४०००	मसलन्द
१२८।२०८०-११-०५	शारदा कुमारी शाही	वडा सचिव वडा नं.७	२१३००५	मसलन्द
			११९७८०	फायल दराज,सोफा
१२९।२०८०-१०-०५	मिनाकुमारी शाही	वडा सचिव वडा नं.६	६५०९०	मसलन्द
४३८।२०८१-०२-०२	बलभद्र विश्वकर्मा	वडा सचिव वडा नं.२	९९८००	मसलन्द
४४०।२०८१-०२-०२	दिलिप प्रसाद न्यौपाने	वडा सचिव वडा नं.	९७४८०	मसलन्द
५२६।२०८१-०३-०५	गोकुल थापा	वडा सचिव वडा नं.४	५७०६०	मसलन्द
६१७।२०८१-०३-०६	सागर अर्डर एण्ड सप्लायर्स	वडा नं.३ प्रयोजन	२२२८२५	कम्प्यटर,ल्यापटप,प्रिन्टर,

६ **योजना तर्जुमा, बजेट तथा कार्यक्रम**

६.१ **नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वियन :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७ (१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथामिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपुरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएतापनि आगामी आर्थिक वर्षको केही नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथामिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ । नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख भएका ब्यहोराहरु कार्यान्वियन नभएका केही उदाहरणहरु देहाय अनुसार रहेका छन् -

• सबै शिक्षकहरुलाई प्रधानाध्यापकसँग र प्रधानाध्यापकहरुले नगरपालिकासँग कार्य सम्पादन करार गर्ने,
• ५० प्रतिशत अनुदान रकम नगरपालिकाले सहयोग गर्ने गरी सबै घरधुरीलाई स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने,
• निश्चित ठाँउमा फोहोरमैला विस्थापनको व्यवस्था गर्ने,
• नगरपालिकाका स्थानीय बजार क्षेत्रहरुमा ढल निकास तथा फोहोर व्यवस्थापन कार्ययोजना बनाई कार्यान्वियन गर्ने,
• नगरपालिकास्तरीय कृषि संकलन केन्द्र तथा हाट बजारको लागि गाल्जे र नाम्ममा आवश्यकीय प्रवन्ध गर्ने,
• कृषकले उत्पादन गरेका वस्तुहरुको सुरक्षण र भण्डारण गर्न शीतगृह निर्माण गर्ने,
• जिल्ला कृषि विकास कार्यलय कालिकोटसँग समन्वय गरी पालिकालाई प्रांगारिक नगरपालिका घोषणा गर्ने,
• दुध, मासु र अण्डामा आत्मनिर्भर बनाउन पशुपालन क्षेत्रमा युवा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
• सडक तथा संरचनाहरु निर्माण गर्दा वन तथा वातावरणको क्षति न्यूनीकरण गर्ने उपाय वायो-ईन्जिनियरिंग अवलम्बन गर्ने,
• गौरवका आयोजना सञ्चालन गर्नका लागि नगर विकास कोषसँग आपसि समन्वय र साझेदारीमा आयोजना सञ्चालन गर्ने,
• दिगो विकासका लक्ष्य हासिल गर्ने गरी सबै विषयगत र क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरुबीच अन्तर सम्बन्ध कायम गर्ने,
• पालिका मातहतका कार्यालयहरुमा ई-हाजिरी र फेस स्क्यान हाजिरीको व्यवस्था गर्ने,
• सेवाप्रवाहलाई पारदर्शी,चुस्त,दुरुस्त र सहज बनाउन गुनासो सुनुवाइको लागि कल सेन्टरको व्यवस्था गरी साताको १ दिन जनतासँग हेलो मेयर संवाद कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
• सबैभन्दा बढी कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गर्ने निती अबलम्बन गर्ने ।

नगर सभामा प्रस्तुत नीति तथा कार्याक्रममा उल्लेखित ब्यहोराहरुको कार्यान्वियनको लागि आवश्यक पहल गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

६.२ **बजेट सीमा निर्धारण समिति :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट

निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कुल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गनुपर्ने जस्ता कार्यहरु फागुन महिनाभित्र सम्पन्न गरी सक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्ष पछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक बर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले चैत्र १५ गते भित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ । ऐनमा व्यवस्था भए अनुसार बजेट सीमा लगाएतका क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

६.३ **रकमान्तर** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ अनुसार कार्यपालिकाको स्वीकृत वार्षिक बजेटको अधिनमा रही कुनै शीर्षकबाट पूँजीगत शीर्षकमा पच्चीस प्रतिशतमा नबढाई रकमान्तर गर्न सक्नेछ । त्यस्तै स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धि निर्देशिक, २०७४ को नियम ३.१ मा पूँजिगत शिर्षको रुपमा विनियोजन भएको रकम चालु खर्चमा रकमान्तर नगर्ने उल्लेख गरेको छ । यस वर्ष पालिकाले शिर्षगत रुपमा एकमुष्ठ रु.५,०३,३३,८२८ रकमान्तर गरेको छ । यसले गर्दा कुन शिर्षकबाट कुन शिर्षकमा रकमान्तर भएको हो यकिन भएन । कानुनमा भएको व्यवस्थाको परिपालना गरी रकमान्तर गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

६.४ **अबण्डा बजेट** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय आर्थिक अवस्था समेतको आधारमा बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरणका आधार तयार गरी स्रोत अनुमान तथा सीमा निर्धारणका आधारमा अबण्डा नराखी आय–व्ययको अनुमान पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस स्थानीय तहले यो बर्ष शिक्षा सँग मेयर कार्यक्रममा रु.१०,००,००० र गरीबी न्यूनिकरण तथा स्वास्थ्यसँग उपमेयर कार्यक्रममा रु.५,००,००० समेत रु.१५,००,००० अवण्डा वजेट राखि रु.१४,२१,३१९ खर्च गरेको छ । उक्त कार्यक्रम सँग सम्बन्धित कुनै कार्यविधि तर्जुमा गरेको छैन । कानुनी आधार वेगर खर्च लेख्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।

६.५ **गत वर्षको भुक्तानी** – आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा ९.२(घ) मा बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्नुपर्ने बाँकी रकम समावेस गरेर बजेट बनाउने व्यवस्था छ।त्यस्तै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम १३ अनुसार को.ले.नि.का.बाट प्रमाणित गराई राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । १३ औं नगरसभाको निर्णयबाट बजेटमा सामावेश गरि गत बर्षको रु.३,८५,६२,२४२ भुक्तानी दिएको पाइयो । आर्थिक वर्ष भित्रै सम्पन्न गर्नुपर्ने योजना तथा कार्यक्रम समयमा नै सम्पन्न नगरेको कारण बजेट खर्च नभई आगामी वर्षको लागि दायित्व सरेको देखिन्छ । तसर्थ ठूला तथा बहु वर्षीय योजना तर्जुमा गर्ने तथा कार्यक्रम समयमै सञ्चालन गरी आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी खर्च गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

६.६ **त्रैमासिक पूँजीगत खर्च** – आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

बजेट उपशिर्षक	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च (रकम रु.हजारमा)				अषाढ महिनाको खर्च
		प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	चौथो	
पुँजीगत खर्चतर्फ	१,०१,९८२	५,०८८	२१,४६०	१०,९२७	६४,५०५	४७,०३४
प्रतिशत	१००%	४.९८	२१.०४	१०.७१	६३.२५	४६.११

उपलब्ध विवरणअनुसार वार्षिक रु.१,०१,९८२ हजार पूँजिगत खर्च भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु.५,०८८ हजार(४.९८ प्रतिशत) ,दोस्रो त्रैमासिकमा रु.२१,४६० हजार(२१.०४ प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा रु.१०,९२७ हजार (१०.७१ प्रतिशत) र चौथौ

त्रैमासिकमा रु.६४,५०५ हजार (६३.२५ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ । यसरी नै अषाढ महिनामा मात्र रु.४७,०३४ हजार (४६.११ प्रतिशत) खर्च देखिनुले अषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वियन गरिनुपर्दछ । वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप अषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

६.७ **क्षेत्रगत बजेट र खर्च** – स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । पालिकाको २०८०।८१ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.स	क्षेत्र	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	आर्थिक विकास	१,९५,३१,६००	१,५९,८९,८२५	३.६७
२	पूर्वाधार विकास	२९,४१,३८,५६४	२६,१७,८०,७८२	६०.२०
३	सामाजिक विकास	७,७१,४३,५२७	४,७६,३२,३३०	१०.९५
४	सुशासन तथा अन्तसम्बन्धित क्षेत्र	१,५१,६१,०००	१,३९,०७,२५९	३.१९
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१०,९८,८८,५७७	९,५४,८२,६४८	२१.९९
जम्मा		५१,५८,६३,२६८	४३,४७,९२,८४४	१००

उल्लिखित विवरण अनुसार कुल खर्च मध्ये आर्थिक विकासतर्फ ३.६७ प्रतिशत, सामाजिक क्षेत्रतर्फ १०.९५ प्रतिशत, पूर्वाधारतर्फ ६०.२० प्रतिशत, संस्थागत विकास, सुशासन तथा अन्तसम्बन्धित क्षेत्रतर्फ ३.१९ प्रतिशत र अन्य कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिकतर्फ २१.९९ प्रतिशतले खर्च गरेको छ। आर्थिक विकासतर्फ ३.६७ प्रतिशत मात्र खर्च रहेको देखिँदा गरिवी निवारण लगायतको कामको लागि यस क्षेत्रमा अधिक भन्दा अधिक बजेट विनियोजन गरि खर्च गर्नुपर्ने एवम् कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा खर्च धेरै गरेकोले प्रशासनिक खर्च तर्फ मितव्ययीता कायम हुनुपर्दछ । साथै, सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रमा विनियोजन रकम एवं खर्च अभिबृद्धि गर्नुपर्दछ।

६.८ **वार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजना :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोड भन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने,नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु.१०,१९,८२,२७२ पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ । पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

७ **खर्च बिश्लेषण**

पालिकाले यस बर्ष आन्तरिक आयबाट रु.३५,७५,३९२ राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रु.५६,८१,०८,९९२ समेत रु.५७,१६,८४,३८४ आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु.४६,०५,३२,७९१ र पूँजिगत तर्फ रु.१०,१९,८२,२७२ समेत रु.५६,२५,१५,०६३ खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा ०.६३ प्रतिशत रहेको छ । यो बर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रु.९५,६७,८०० खर्च भएको छ । जुन यस बर्षको आन्तरिक आयको २६७.६० प्रतिशत रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ८१.८८ प्रतिशत चालु र १८.१२ प्रतिशतमात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट पालिकाहरुले बिकास निर्माण प्रयोजनमा न्युन खर्च गरेको प्रशासनिक प्रयोजनमा बढी खर्च भएको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकम अधिक रुपमा बिकास निर्माण प्रयोजनमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

८ **योजना र कार्यान्वयन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितामूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त योजना छनौट गरी प्राथमिकिकरण गर्नुपर्ने साथै मध्यम तथा दीर्घकालीन प्रकृतिका आयोजनाहरुको सूची समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले योजना छनौट गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्था अनुरुप दीर्घकालीन प्रकृतिका ठुला योजना छनौट नगरी सानासाना र टुक्रे योजनामा ठुलो मात्रामा बजेट छुट्याएको अवस्था छ । साना तथा टुक्रे योजनामा वजेट विनियोजन गर्दा दीर्घकालीन उपलव्धी नहुँने हुँदा यस्ता कार्यमा नियन्त्रण गरी ठुला योजना छनौटलाई प्राथमिकतामा राखिनुपर्दछ ।यस वर्ष उपभोक्ता समिति तथा निर्माण व्यवसायी मार्फत भएका कामका योजनाहरु देहायअनुसार छन्:

क्र.सं.	विवरण	योजनासंख्या	रकम
१	रु ५ लाखभन्दा कमको योजना	४९	४४,३२,७०५
२	रु ५ लाख एक देखि २० लाख सम्मका योजना	४३	३६८,६२,९२९
३	रु २० लाखदेखि माथिका योजना	८	३,३४,४२,४९१
	जम्मा	१००	७,४७,३८,१२५

९ संगठन तथा कर्मचारी ब्यवस्थापन

९.१ **दरबन्दी तथा पदपूर्ती** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्य बोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र सँगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा सँगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ । पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ४७ दरवन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखा अधिकृत, लेखा सहायक, इन्जिनियर सहित ४० जना पदपूर्ति भई प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत,आन्तरिक लेखापरीक्षक लगायत ७ पद रिक्त भएको देखिन्छ । दरबन्दी बमोजिम जनशक्ति पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पलिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ ।प्रदेश लोक सेवा आयोग मार्फत् यथाशीघ्र पदपूर्ति गर्नुपर्दछ ।

९.२ **तलवी प्रतिवेदन :** निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ७ ख को उपदफा २, स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ | पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई समानीकरण पालिका चालु अन्तर्गत स्थायी कर्मचारीको रु.१,२६,२०,९६३ र सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित स्वास्थ्य तर्फ स्थायी कर्मचारीको रु.२,२२,९९,९२० समेत रु.३,४९,२०,८८३ खर्च लेखेको छ । तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी तलब खर्च लेख्दा पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

९.३ **कर्मचारी करार** –स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी सँगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको र सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था छ । तर पालिकाले मेडिकल अधिकृत, नेत्र सहायक, फार्मेशी सहायक, रेडियो ग्राफर, हे.अ.,अ.न.मी., भ्याक्सिनेटर, ल्याब असिस्टेन्ट, कम्प्यूटर अपरेटर, प्रशासन सहायक, कार्यालय सहयोगी, स्वीपर, सवारी चालक लगायत पदमा ८२ जना कर्मचारी करार नियुक्ति गरी बर्ष भरि रु.२०९८४३८२ खर्च लेखेको छ। पालिकाले संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको च.नं. ०५, मिति २०७९-०४-०१ को नमुना सँगठन संरचना र दरबन्दिको परिपत्रको आधारमा नगर अस्पताल राँचुली र आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रको दरबन्दीमा करारमा कर्मचारी नियुक्त गरेको विवरण पेश गरेको छ ।

त्यसैगरी सोही ऐनको दफा ८३ (८) वमोजिम पालिकाले नगर प्रहरी, सवारी चालक, कार्यालय सहयोगी, पलम्बर, इलेक्टीसियन, चौकिदार, मालि, बँगैचे लगायतका पदमा मात्र करारबाट सेवा लिन सकिने व्यवस्था गरेको छ।पालिकाबाट पेश भएको विवरण अनुसार माथि उल्लिखित पद र नमुना सँगठन वाहेक पालिकामा दरबन्दी नरहेको नेत्र सहायक,रेडियो ग्राफर,भ्याक्सिनेटर,प्रशासन सहायक

लगायतका पदमा ५ जना करारमा नियुक्ति गरी वर्षभरीमा रु.१७,३७,४२० तलब भुक्तानी गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	१७,३७,४२०

१० **कानून निर्माण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वियनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जस अनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट ३९ नमुना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा नगरपलिकाले हाल सम्म १३ ऐन, १६ नियमावली र ३२ कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वियनमा ल्याएको छ ।उक्त कानूनहरु मध्ये के कति कानून राजपत्रमा प्रकाशित भएको विवरण पेश भएन । आवश्यक्ता अनुसार कानून तर्जुमा, कार्यान्वियन र राजपत्रमा प्रकाशन हुनुपर्दछ ।

११ **कल्याण कोष**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यो बर्ष कर्मचारी अवकाश कोषमा रकम ट्रान्सफर भएको छैन् । पालिकाले उक्त कोषको सञ्चालन सम्बन्धी कुनै ऐन कानूनको व्यवस्था गरेको देखिएन कानूनी व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।

१२ **न्यायीक समिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतबर्षको जिम्मेवारी २ यो बर्ष दर्ता भएका २ समेत ४ उजुरी दर्ता भएकोमा १ वटा मात्र फछ्यौट भई ३ वटा बाँकी देखिएकोमा उक्त मुद्धाहरु म्यादभित्र फस्यौर्ट भए नभएको देखिने गरि अभिलेख राखेको छैन् । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्याद भित्र फस्यौर्ट गरिएको अभिलेख राखी कारवाहीको टुङ्गो लगाउनुपर्छ ।

१३ **विविध खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिका केन्द्र र वडा कार्यालय समेतको विविधतर्फ चिया/खाजा/खाना लगायतमा यो बर्ष रु.२४,८६,०८६ खर्च गरेको छ । जुन यस बर्षको आन्तरिक आम्दानीको ६९.५३ प्रतिशत रहेको छ। पालिकाको आन्तरिक आयश्रोत सुदृढ र मजवुत नभएको अवस्थामा यस्तो सुविधा वितरण गर्दा थप आर्थिक व्ययभार पारेको देखिन्छ। यस्तो खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्नु पर्दछ ।

१४ **आर्थिक सहायता**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा आर्थिक सहायता दिन सक्ने कानूनी व्यवस्था गरेको देखिदैन ।पालिकाले यस बर्ष आर्थिक सहायतमा रु.७,७५,००० खर्च गरेको छ । आर्थिक सहायता सम्वन्धि कार्यविधि लेखापरीक्षणको क्रममा पेश भएन् । निश्चित आधार र मापदण्ड निर्धारण गरि कार्यविधि निर्माण पश्चात आर्थिक सहायता प्रदान गर्नुपर्दछ ।

गो.भौ.नं.।मिति	भुक्तानी प्राप्त गर्नेको नाम	प्रयोजन	रकम	कैफियत
९५। २०८०-०९-०५	हर्ष बहादुर सिंह (महावै गा.पा.०२)	नेपालगंज लखनउ,अस्पतालमा उपचार	५००००	डाक्टरको प्रिस्क्रिप्सन नभएको । अन्तरपालिका सहायता प्रदान गरेको
१७१। २०८०-१०-१८	मनोज बहादुर शाहि	औषधि उपचार	२५०००	डाक्टरको प्रिस्क्रिप्सन नभएको ।
२४६। २०८०-११-१४	ममिता कामी नेपाली	श्रीमान कालिबहादुर नेपाली पहिरोमा बेपत्ता भएको	२०००००	कार्याविधिमा उल्लेख नभएको ।
२५९। २०८०-१२-०७	नौसोभा शाहि	श्रीमान पर बहादुर शाहिको पहिरोमा परि मृत्यु	२०००००	कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम ।
४७८। २०८१-०२-२८	नौसभा शाही		१०००००	
२५९। २०८०-१२-०७	बलिराज शाहि	औषधि उपचार	२५०००	,, ,, ,,
२५९। २०८०-१२-०७	मनशोभा शाहि	भारतमा भिरबाट खसेर मृत्यू	२५०००	,, ,, ,,
२९९। २०८०-१२-१५	कृष्ण राना क्षेत्री	औषधि उपचार	५००००	,, ,, ,,
	जनक ब. शाही	औषधि उपचार	३००००	,, ,, ,,
	धनजित शाही	औषधि उपचार	५००००	,, ,, ,,
	राजकला शाही	औषधि उपचार	२००००	,, ,, ,,
		जम्मा	७७५०००	

१५ **अनुदानको अनुगमन**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २४(२) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा साधन स्रोतको उच्चतम प्रतिफल प्राप्त हुने गरी मितव्ययी तरिकाले खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ । सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ । यो बर्ष पालिकाले निम्नानुसारको कृषि तथा पशु कार्यक्रममा अनुदान खर्च लेखेकोमा लाभग्राहीको संख्या खुल्ने अभिलेख नराखेको, अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलव्धी मापन गर्न स्थानीय अनुदान नीति तय गरेको छैन् । तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी लाभग्राहीको अभिलेख राख्ने तथा अनुदानग्राहीको जीबनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

अनुदानको प्रकार	**खर्च रकम**
स्याउ ओखरको साना व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र पकेट कार्यक्रम- विभिन्न ५ समुह	५०००००
प्रधानमन्त्री आधुनिकीकरण बाख्रा पकेट बिकास कार्यक्रम-शिवालय बाख्रा पकेट मुल समन्वय समिति	७०००००
जम्मा	१२०००००

१६ **कर दस्तुर एवं आन्तरिक आय**

१६.१

सेवा प्रवाह र आम्दानीः पालिकाले नाता प्रमाणित, घरबाटो सिफारिस, व्यक्तिगत घटना दर्ता सिफारिस लगायतको दस्तुर नगदी रसिदबाट संकलन गरेकोमा के कति संख्यामा उक्त सेवाहरु प्रवाह गर्यो भन्ने खुल्ने सेवा प्रवाहको विवरण तयार गरी पेश गर्न नसकेको कारण सेवा प्रवाह र संकलित राजश्व भिडान गर्न सकिएन ।यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।

१६.२ **कर तथा शुल्क असुली** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ ।पालिकाले यस वर्ष रु.४०,००,००० लाख आय प्रक्षेपण गरेकोमा रु.३५,७५,३९२ अनुमानको ८९.३८ प्रतिशत असुली गरेको विवरण पेश गरेको छ । पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझीलिने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन ।तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायरामा ल्याउनु पर्दछ ।

१६.३ **आन्तरिक आय** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । आर्थिक बर्ष २०८०/८१ मा संघ र प्रदेश अनुदानको तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

संघ र प्रदेशअनुदानबाट खर्च	आन्तरिक आय	आय प्रतिशत
५५,८९,३९,६७१	३५,७५,३९२	०.६३

उपरोक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त संघ र प्रदेश अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ०.६३ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय संकलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यानदिनुपर्ने देखिन्छ ।

१६.४ **करको दायरा विस्तार-** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६४ मा स्थानीय तहले सवारी कर तथा मनोरञ्जन कर तथा सोहि ऐनको दफा ५८ मा व्यवसाय कर आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र तोक्न तथा उठाउन पाउने व्यवस्था छ। यस वर्ष पालिकाले सवारी कर मनोरञ्जन कर व्यवसाय कर संकलन गरेको छैन । पालिका क्षेत्र भित्रका व्यवसायीको अभिलेख अध्यावधिक गरी करको दायराभित्र ल्याउनुपर्ने तथा पालिकाको आन्तरिक आयस्रोतको दायरा र परिमाणलाई बढोत्तरी गर्न यस्ता कर उठाउन उचित कदम चाल्नु पर्दछ।

१६.५ **राजश्वको लेखा-** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २८(२) मा आफ्नो जिम्मामा आएको सरकारी नगदी सोही दिन वा त्यसको भोलिपल्ट यथास्थानमा दाखिला नगरेको देखिन आएमा जरिबाना गरी सो समेत दाखिला गर्न लगाउने व्यवस्था गरेको छ। पालिका तथा वडा कार्यालयहरूले अनलाईन SUTRA प्रणाली मार्फत् देहायका मितिबाट मात्र राजश्व संकलन गरेको देखिएको छ। सो भन्दा अगाडी राजश्व संकलन भएको नदेखिएकोले पालिकाको वर्षभरिको राजश्व संकलन यकिन गरि बैँक दाखिला गर्नुपर्दछ ।

वडातथा पालिका	**SUTRA प्रणाली मार्फत राजश्व संकलन सुरू मिति**
१	२०८०।८।१३
२	२०८०।६।१८
३	२०८०।९।१
४	२०८०।८।१८
५	२०८०।८।१४
६	२०८०।६।२४
७	२०८०।८।१५
८	२०८०।५।३१
९	२०८०।८।१४
१०	२०८०।८।१७
११	२०८०।८।१२
नगरपालिका	२०८०।४।१९

१६.६ **सामुदायिक वनको आय** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६२ (ख) बमोजिम सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार विक्री तथा उपयोग सम्बन्धमा वार्षिक कार्ययोजना बनाई पालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने र वार्षिक कार्ययोजना बमोजिमको वन पैदावारको विक्री वापतको प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत सम्बन्धित पालिकाको आन्तरिक राजस्व खातामा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । डिभिजन वन कार्यालयमा देहायको उपभोक्ता समितिले पेश गरेको विवरण अनुसार यो बर्षको आयमा नियमानुसार लाग्ने १० प्रतिशत कर बुझाएको नदेखिँदा सम्बन्धित उपभोक्ता समितिबाट असुल गर्नुपर्ने रु

विवरण	सा.व..उ.स.को नाम	ठेगाना	एकाई	परिमाण	वार्षिक आय	१० प्रतिशतले हुने रकम
जडिबुटी	कालिका महादेव सा.व.उ.स	तिलागुफा न.पा. ९	के.जि.	१४९४५	५१६४०	५१६४
	महादेव सा.व.उ.स	तिलागुफा न.पा. २	के.जि.	१५११५०	५०५५०	५०५५
खोटो संकलन	कालिका सा.व.उ.स	तिलागुफा न.पा. ९	के.जि.	१२८०२	१३०५८०	१३०५८
	मष्टादेव सा.व.उ.स	तिलागुफा न.पा. ९	के.जि.	११३५७	११५८४१	११५८४
	कालिका सा.व.उ.स	तिलागुफा न.पा. १०	के.जि.	४५४२	४६३२८	४६३२
					जम्मा	३९४९३

असुल गर्नुपर्ने	३९,४९३

१७ **आय उपकरण परिचालन**

पालिकामा १ एम्बुलेन्स संचालित रहेको उल्लेख छ । उपकरणको चालक, इन्धन र मर्मत समेतमा खर्च लेखेको अवस्थामा ति उपकरण उपयोग आय र परिचालनको लगसिट लगानी र आय बिश्लेषण गरी सार्वजनिक हितमा प्रयोग गरेको अवस्था देखिएन । उपकरणहरु मार्फत प्रदान गरीने सेवाको आय र व्यय देखिने गरी व्यवस्थित अभिलेख राख्नु पर्दछ ।

१८ **सहकारी नियमन**

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र ३६ वटा सहकारी संस्था रहेकोमा सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरि उक्त प्रणाली प्रयोग गरेको पाईएन । पालिका भित्रका सम्पुर्ण सहकारी संस्थाहरुबाट एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण अद्यावधिक गरी प्रणालीको प्रयोग हुनुपर्दछ ।

१९ **इन्धन खर्चको मापदण्ड**

सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता र प्रभावकारिता कायम गर्ने सम्वन्धी नीतिगत मार्गदर्शन, २०७५ बुदां नं.१३ मा सवारी साधनको इन्धन, मर्मत खर्चमा एकरुपता ल्याउन निश्चित मापदण्ड बनाई कार्यान्वियनमा ल्याउनु पर्ने साथै सरकारी सवारी साधन सरकारी काममा मात्र प्रयोग गर्ने ,सरकारी सवारी साधन अनाधिकृत व्यक्तिले प्रयोग नगर्ने जस्ता व्यवस्था गरेको छ ।पालिकाले उल्लेखित व्यवस्थाको पालना नगरी यस वर्ष भौचरसाथ सरकारी काममा सवारी साधन प्रयोग गरिएकोमा इन्धन खर्चको रकम भुक्तानी गर्दा बिलका साथ खरिद आदेश र सवारी साधन प्रयोग गरिएको लगबुक म.ले.प.फा.नं.९०५ र PAMS मा समेत अभिलेख नराखी इन्धन कार्यालय प्रयोजन ,एम्बुलेन्स सञ्चालन तथा प्रदेश सरकारले निर्धारण गरेको पदाधिकारी इन्धन सुविधा समेतको लागि रु.२०,६०,०६१ खर्च गरेको छ । सवारी साधन अनुसार वार्षिक इन्धन खर्च र उपयोगको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राखेको छैन । इन्धन खर्चलाई मितव्ययी बनाउन कोटा निर्धारण गरी लगवुक राखेर मात्र खर्च लेख्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ ।

२० **सवारी साधन मर्मत**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९४ वमोजिम सरकारी जिन्सी मालसामान हानी नोक्सानी नहुने गरि संरक्षण गर्ने र तिनीहरुको राम्रो सम्भार गरी वा चालु अवस्थामा राख्ने उत्तरदायित्व सम्वन्धित कार्यालय प्रमुखको हुने उल्लेख छ । सोही वमोजिम कार्यालयमा रहेको चल्ती जिन्सी मालसामान मर्मत गर्नुपर्ने भएमा कार्यालय प्रमुखबाट मर्मत आदेश स्वीकृत गराई मर्मत खर्च लेख्ने र सोको मर्मत अभिलेख तयार गरी राख्नुपर्दछ । पालिकाले मर्मत खर्च भुक्तानी गर्दा मर्मत आवेदन फारम म.ले.प.फा.नं. ४१४ र मर्मत अभिलेख खाता म.ले.प.फा.नं. ४१५ PAMS बाट तयार नगरी चार पाङ्ग्रे सवारी २, एम्बुलेन्स १, मोटरसाइकल २१ समेतको मर्मतमा यो बर्ष रु.१८,१८,९२९ खर्च लेखेको छ । मर्मत आवेदन फारम र मर्मत अभिलेख खाता तयार गरेर मात्र खर्च लेख्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ ।

२१ **न्यूनतम दररेट**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १३ मा प्रत्येक आर्थिक बर्ष शुरु हुनुभन्दा १५ दिन अगावै आफ्नो क्षेत्रभित्रको निर्माण कार्य तथा अन्य सेवाको प्रयोजनको लागि निर्माण सामाग्री, ज्याला, भाडा तथा महशुलको स्थानीय न्यूतम दररेट तोक्नुपर्ने व्यवस्था छ ।तर पालिकाले हालसम्म स्थानीय न्यूनतम दररेट निर्धारण गरेको पाइएन ।कानूनमा भएको व्यवस्थाको परिपालना हुनुपर्दछ ।

२२ **विपद व्यवस्थापन**

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को १७(१) मा स्थानीय विपद् समितिको गठन दफा १७(२) मा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा दफा ४५ मा समितिको वार्षिक प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धमा व्यवस्था छ । पालिकाले मिति २०७९-०२-१५ मा समिति गठन गरे पनि काम, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी व्यवस्थाको पालना गरेको पाइएन । कानूनी व्यवस्थाको पालना गर्नु पर्दछ ।

२३ **शिक्षा तर्फ**

२३.१ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपात** - स्थानीय तहमा रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ । विद्यालय समायोजन कार्यान्वियन निर्देशिका २०७० ले न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई जिल्ला

शिक्षा समन्वय अधिकारीको सिफारिसमा जिल्ला शिक्षा समितिले बन्द गरी अर्को पायक पर्ने विद्यालयमा नियमानुसार समायोजन गर्न सक्ने उल्लेख छ । निर्देशिकाको बुँदा नं. १४.१ मा विद्यालय समायोजन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि विद्यालयको तथ्याङ्क संकलगन गरी समभाव्यता अध्ययन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस नगरपालिका अन्तर्गत रहेका ३६ सामुदायिक विद्यालयमध्ये प्राप्त विवरण अनुसार शिक्षकको दरबन्दी संख्या १४२ रहेकोमा उक्त पद पदपूर्ती भएको छ ।उक्त विद्यालयहरुमा कार्यरत विद्यार्थीहरुको कुल संख्या ५९८० रहेको छ । यस पालिकामा रहेका विद्यालयमध्ये उल्लेखित विद्यायमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:२७ देखि १:३९ सम्म रहेको प्राप्त विवरणबाट देखिन्छ । सो अनुसार कतिपय विद्यालयमा शिक्षक दरबन्दी न्युन अवस्थामा रहेको र कतिपयमा न्युन विद्यार्थी संख्या रहेका कारण प्रति विद्यार्थी लागत बढ्न गएको अवस्था देखिन्छ ।

२३.२ **विद्यालयको अनुगमन नियमन व्यवस्था** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार माध्यमिक तहसम्मका विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति निर्माण, अनुगमन मुल्याङ्कन तथा नियमन सम्बन्धित कार्य सम्बन्धित पालिकाले गर्ने व्यवस्था भएकोमा अनुगमन मापदण्ड तयार गरेको छैन । जसबाट विद्यालय अनुगमन कार्य शिक्षण शिकाइ कार्य प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन हुन नसक्ने देखिएकोले अनुगमन मापदण्ड तयार गरी अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

२३.३ **नगरपालिका करार शिक्षक** – अन्तर सरकारी बित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ ले स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका शिक्षकको तलब भत्ता वापत सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । साविकको जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट अनुमति प्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका र कुनै पनि दरबन्दी तथा राहत अनुदान कोटा प्राप्त नगरेका विद्यालयलाई शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने गरी शैक्षिक सत्रका लागि सहयोग अनुदान दिन सकिने व्यवस्था छ । तर स्वीकृत दरबन्दी बाहिर पालिकाले ३२ विद्यालयहरुमा ७६ जना नगरपालिका करार शिक्षक नियुक्ती गरि रु.१,४०,९१,००० संघीय सरकारको राजस्व बाँडफाँट स्रोतबाट तलब भत्ता खर्च लेखेको उपयुक्त देखिएको छैन । दरबन्दी मिलान वेगर दीर्घकालीन दायित्व सिर्जना हुने गरी शिक्षक नियुक्ती गरी तलब भत्ता खर्च लेख्नु उचित देखिदैन। पालिकाले वास्तविक शिक्षकको आवश्यकता पहिचान गरी दरबन्दी मिलानका थप प्रक्रियातर्फ पहल गरी राजस्व बाँडफाँटको रकमलाई विकास निर्माणमा परिचालन गर्नुपर्दछ ।

२३.४ **दिवा खाजा**- कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०८०।८१ क्रियाकलाप नं. २.७.११.१ (ङ) मा विद्यालय सञ्चालन हुनासाथ दिवा खाजा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने भएकाले आर्थिक वर्षको सुरुमै शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली IEMIS मा समावेश भएको साविकको कर्णाली अञ्चलका मुगु, डोल्पा, हुम्ला, जुम्ला र कालिकोट जिल्लाका स्थानीय तहले प्रति विद्यार्थी दैनिक रू. २०।– का दरले पहिलो त्रैमासिकको बजेट निकासा गर्ने व्यवस्था उल्लेख छ। गो भौ नं ५७।२०८०-११-१३, ६२।२०८०-१२-७, १०८।२०८१-१-२३, १३६। २०८१-२-१६, १९२।२०८१-३-११, २६६।२०८१-३-२१ र २७९।२०८१-३-२२ बाट देहायका विद्यालयहरूमा IEMIS तथ्याङ्कभन्दा बढी निकासा गरेको रकम असुल गर्नुपर्ने रु.

वडा	विद्यालयको नाम	IEMIS अनुसार निकासा दिनुपर्ने	दिएको निकासा	बढीनिकासा
२	Janasewa basic school	१९४४००	२४६७४०	५२३४०
१	Janata Basic School	१७२८००	१९२६२०	१९८२०
७	Kalasilla Basic School	१९८०००	२५५१६०	५७१६०
९	Masta basic school	३६७२००	३९४७८०	२७५८०
७	Shree Deutimadu Basic School	४२८४००	४३९४४०	११०४०
जम्मा				**१६७९४०**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **३५,२२०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१२,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **८८,३००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१६,०६०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	१,६७,९४०

२३.५ **छात्रवृत्ति**-कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप नं ७.२.१.१ को उपशीर्षक नं ४.२ मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरूलाई छात्रवृत्ति रकम अनुदान दिने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले ४ वटा विद्यालयलाई छात्रवृत्ति बापत रु.१,८०,४०० निकासा गरेकोमा सो को भरपाई लेखापरीक्षणको क्रममा पेश नभएकाले सम्बन्धित विद्यार्थीले छात्रवृत्ति प्राप्त गरेको सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन । साथै गो.भौ.नं. ५६।२०८०-११-१३ बाट देहायका विद्यालयहरूमा IEMIS तथ्याङ्क अनुसार सत्यापित विद्यार्थी संख्या भन्दा बढी निकासा गरेको रकम असुल गर्नुपर्ने रु

वडा	विद्यालयको नाम	IEMIS अनुसार निकासा दिनुपर्ने	दिएको निकासा	बढीनिकासा
९	Masta basic school	४८२००	५१६००	३४००
७	Shree Kalika Secondary School	१४९७००	१६३३००	१३६००
१	Shree Malika Secondary School	८१९००	९८४००	१६५००
जम्मा				**३३५००**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **९,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **९,८००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **२०,८००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **८,६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	३३,५००

२३.६ **सिकाइ तथा डिजिटल सामाग्री-** कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप नं. २.७.१३.५० मा प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ सामग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाई अनुदान सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ। गो भौ नं २४९।२०८१-३-१९, १९७।२०८१-३-१२, १९५।२०८१-३-१२ र २०२।२०८१-३-१३ बाट IEMIS प्रणालीमा प्रविष्ट विद्यार्थी संख्या भन्दा बढी विद्यार्थीलाई निकासा गरेको रकम असुल गर्नुपर्ने रु.

सि नं	वडा	विद्यालयको नाम	IEMIS अनुसार निकासा दिनुपर्ने	दिएको निकासा	बढीनिकासा
१	७	Kalasilla Basic School	१४५५०	१८०००	३४५०
२	७	Shree Deutimadu Basic School	३८२५०	४००५०	१८००
३	७	Shree Kalika Secondary School	८५५५०	१३६०५०	५०५००
जम्मा					**५५७५०**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **६,४५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१,३००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	५५,७५०

२३.७ **बाल विकास सहजकर्ताको पारिश्रमिक-** कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप नं. १.१.४.१ मा यस क्रियाकलापमा विनियोजित रकमबाट प्रारम्भिक बालविकास शिक्षकको पारिश्रमिक प्रति महिना रू १०,०००/- का दरले १२ महिना र चाडपर्व खर्चका लागि हुन आउने रकम विद्यालयको खातामा अनुदान दिने र अनुदान दिँदा सम्बन्धित विद्यालयले प्रमाणित हाजिरी र सिफारिस पेस गर्नुपर्ने विषय उल्लेख छ। देहायका बालविकास केन्द्रहरू IEMIS प्रणालीमा दर्ता नगरी बालविकास सहजकर्ताहरूको पारिश्रमिक निकासा दिएको नियमसम्मत नदेखिएको रू.

भौचर नं मिति	बालबिकास केन्द्रको नाम	वडा नं	निकासा रकम
३ २०८०।०६।२५	श्री फुलबारी बा वि के रतडा	२	४००००
	श्री गम्भिरा बा वि के रकलबाडा	३	४००००
	श्री देवरत्न बा वि के कोब्रेढुंगा	३	४००००
	श्री शिवज्योती बा वि के राँचुली	४	४००००
	श्री जनजागृती बा वि के राँचुली	४	४००००
	श्री कालिका बा वि के खल्ला	५	४००००
	श्री एकता बा वि के खल्ला	५	४००००
	श्री मालिका बा वि के	९	४००००
	श्री गगनजागरण बा वि के	१०	४००००
	श्री मष्टादेव बा वि के	११	४००००
२७ २०८०।९।५	श्री फुलबारी बा वि के रतडा	२	३००००
	श्री गम्भिरा बा वि के रकलबाडा	३	३००००
	श्री देवरत्न बा वि के कोब्रेढुंगा	३	३००००
	श्री शिवज्योती बा वि के राँचुली	४	३००००
	श्री जनजागृती बा वि के राँचुली	४	३००००
	श्री कालिका बा वि के खल्ला	५	३००००
	श्री एकता बा वि के खल्ला	५	३००००
	श्री मालिका बा वि के	९	३००००
	श्री गगनजागरण बा वि के	१०	३००००
	श्री मष्टादेव बा वि के	११	३००००
७९ २०८०।१२।२२	श्री फुलबारी बा वि के रतडा	२	४५०००
	श्री गम्भिरा बा वि के रकलबाडा	३	४५०००
	श्री देवरत्न बा वि के कोब्रेढुंगा	३	४५०००
	श्री शिवज्योती बा वि के राँचुली	४	४५०००
	श्री जनजागृती बा वि के राँचुली	४	४५०००
	श्री कालिका बा वि के खल्ला	५	४५०००
	श्री एकता बा वि के खल्ला	५	४५०००
	श्री मालिका बा वि के	९	४५०००
	श्री गगनजागरण बा वि के	१०	४५०००
	श्री मष्टादेव बा वि के	११	४५०००

१९५ २०८१।३।१२	श्री फुलबारी बा वि के रतडा	२	३००००
	श्री गम्भिरा बा वि के रकलबाडा	३	३००००
	श्री देवरत्न बा वि के कोब्रेढुंगा	३	३००००
	श्री शिवज्योती बा वि के राँचुली	४	३००००
	श्री जनजागृती बा वि के राँचुली	४	३००००
	श्री कालिका बा वि के खल्ला	५	३००००
	श्री एकता बा वि के खल्ला	५	३००००
	श्री मालिका बा वि के	९	३००००
	श्री गगनजागरण बा वि के	१०	३००००
	श्री मष्टादेव बा वि के	११	३००००
	जम्मा		१४५०००००

अनियमित भएको	१४,५०,०००

२३.८ **पाठ्यपुस्तक-** कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०८०।८१ को क्रियाकलाप नं. २.४.६.१ मा विद्यालयलाई पाठ्यपुस्तक व्यवस्थाका लागि कक्षा ११-१२ का लागि आर्थिक वर्षको प्रथम त्रैमासिक तथा कक्षा १-१० का लागि तेस्रो त्रैमासिकभित्र अनुदान दिने,अनुदान दिँदा पहिलो पटकमा विद्यार्थी सङ्ख्याको ७५ प्रतिशत सङ्ख्यालाई मात्र अनुदान दिने र शैक्षिक सत्रमा भएको नयाँ विद्यार्थी भर्नाको विवरण, पाठ्यपुस्तक खरिद र वितरण गरेको विवरणका आधारमा यकिन गरी नपुग हुने रकम मात्र दोस्रो पटक अनुदान दिने व्यवस्था छ। पालिकाले ३ वटा विद्यालयलाई पाठ्यपुस्तक बापत रु.५८,९१९ रकम निकासा गरेकोमा सो को बिल भरपाई लेखापरीक्षणको क्रममा पेश नभएकाले सम्बन्धित विद्यार्थीले पाठ्यपुस्तक प्राप्त गरेको सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन । साथै गो भौ नं. २७९।२०८१-३-२२, १३६।२०८१-२-१६ र २९२।२०८१-३-२२ बाट देहायका विद्यालयहरूमा IEMIS अनुसार निकासा हुनुपर्ने भन्दा बढी निकासा गरेको रकम असुल गर्नुपर्ने रु.

वडा	विद्यालयको नाम	IEMIS अनुसार निकासा दिनुपर्ने	दिएको निकासा	बढीनिकासा
७	Janajagaran basic school	१०४५२.६	२०४४८	९९९५
२	Janasewa basic school	१७५७२.२	२२५६६	४९९३
७	Kalasilla Basic School	१७३१२.४	२६८७४	९५६१
९	Masta basic school	३६२०६.६	४९८७२	१३६६५
७	Shree Deutimadu Basic School	१०३८४१.४	११२४१९	८५७७
७	Shree Kalika Secondary School	३०३३२३.६६	३५८२६८	५४९४४
१	Shree Malika Secondary School	१४२०६५.७	१८४४०१	४२३३५
जम्मा				**१४४०७०**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **३,८९३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **३,३२२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **४,४४२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **२,९१७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **९,४२६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **२,६४०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **२२,४१९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१०,४३६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१५,२३०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **४,११८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **४७,६६२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **५,८७१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	१,४४,०७०

२३.९ **स्यानिटरी प्याड**- स्यानिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि,२०७६ को दफा ४ मा पालिकाले खरिद गरेको स्यानिटरी प्याड गुणस्तरमा कमी नआउने गरी भण्डारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। साथै दफा ५ मा स्यानिटरी प्याड त्रैमासिक,चौमासिक वा अर्धवार्षिक रुपमा वितरण गर्न सकिने उल्लेख छ। पालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुमा कक्षा ६ भन्दा माथिका छात्रा विद्यार्थीहरु १४५६ जना रहेका छन।कार्यविधि अनुसार प्रति छात्रा १६ पिस (२ प्याकेट) १० महिनाको लागि खरिद गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले गो.भौ.नं.२७२।२०८१-०३-२२ बाट १२०४८ प्याकेट प्रति प्याकेट रु.८३ का दरले रु.९९९९६५ र गो.भौ.नं.२७४। २०८१-०३-२२ बाट १२०४८ प्याकेट प्रति प्याकेट रु.८३ का दरले रु.९९९९६५ बिजक पेश भएकोमा रु.९११०३५ खर्च लेखेको समेत रु.१९११००० को सोझै खरिद गरेको छ । खरिद गरेको प्याड १२ वटा विद्यालयमा २४०९६ प्याकेट एकमुष्ठ वितरण गरेको विवरण पेश गरेको छ । खरिद गरिएका प्याडहरु विद्यालयमा भण्डारण गर्दा गुणस्तरमा कमी नआउने गरी सुरक्षित रुपमा राख्नुपर्दछ ।

२३.१० **IEMIS दर्ता**- कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप नं. २.७.११.१ मा विद्यालय सञ्चालन हुनासाथ दिवा खाजा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने भएकाले आर्थिक वर्षको सुरुमै शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली IEMIS मा समावेश भएको साविकको कर्णाली

अञ्चलका मुगु, डोल्पा, हुम्ला, जुम्ला र कालिकोट जिल्लाका स्थानीय तहले प्रति विद्यार्थी दैनिक रू. २०।– का दरले बजेट निकासा गर्ने व्यवस्था उल्लेख छ। पालिकाले देहायका विद्यालयहरूलाई IEMIS प्रणालीमा दर्ता नगरी दिवाखाजा बापत निकासा गरेको रु.७३९८६० नियमसम्मत नदेखिएको रू

सि नं	भौ नं मिति	विद्यालयको नाम	वडा नं	निकासा रकम
१	१९२ २०८१।३।११ दिवा खाजा	श्री फुलबारी बा वि के रतडा	२	१४०००
२		श्री गम्भिरा बा वि के रकलबाडा	३	७७४०
३		श्री देवरत्न बा वि के कोब्रेढुंगा	३	१६०६०
४		श्री जनजागृती बा वि के राँचुली	४	१३३००
५		श्री कालिका बा वि के खल्ला	५	१००२०
६		श्री एकता बा वि के खल्ला	५	१३२२०
७		श्री मालिका बा वि के माथिल्लापट्टी	९	१३७४०
८		श्री गगनजागरण बा वि के रुङ्ु	१०	१३४४०
९		श्री मष्टादेव बा वि के कुलाखर्क	११	१७४००
१०	२७९ २०८१।३।२२ दिवा खाजा	श्री फुलबारी बा वि के रतडा	२	२३०००
११		श्री देवरत्न बा वि के कोब्रेढुंगा	३	२१२८०
१२		श्री जगनाथ गम्भिरा बा वि के	३	९६००
१३		श्री जनजागृती बा वि के राँचुली	४	२३५२०
१४		श्री एकता बा वि के खल्ला	५	१६८००
१५		श्री मालिका बा वि के	९	१४६४०
१६		श्री गगनजागरण बा वि के	१०	९८००
१७		श्री मष्टादेव बा वि के	११	२५०००
१८	६२ २०८०।१२।७ दिवा खाजा	श्री फुलबारी बा वि के रतडा	२	३०१२०
१९		श्री गम्भिरा बा वि के रकलबाडा	३	१२२४०
२०		श्री देवरत्न बा वि के कोब्रेढुंगा	३	२८०००
२१		श्री शिवज्योती बा वि के राँचुली	४	२४६२०
२२		श्री जनजागृती बा वि के राँचुली	४	२४१८०
२३		श्री कालिका बा वि के खल्ला	५	१६७००
२४		श्री एकता बा वि के खल्ला	५	२३४००
२५		श्री मालिका बा वि के	९	२१४६०
२६		श्री गगनजागरण बा वि के	१०	३३२००
२७		श्री मष्टादेव बा वि के	११	३६४००
२८	१०८ २०८१।१।२३ दिवा खाजा	श्री फुलबारी बा वि के रतडा	२	२५०००
२९		श्री गम्भिरा बा वि के रकलबाडा	३	४१४०
३०		श्री देवरत्न बा वि के कोब्रेढुंगा	३	१२७८०

३१		श्री शिवज्योती बा वि के राँचुली	४	१२०००
३२		श्री जनजागृती बा वि के राँचुली	४	१२६४०
३३		श्री कालिका बा वि के खल्ला	५	८५६०
३४		श्री एकता बा वि के खल्ला	५	११९००
३५		श्री मालिका बा वि के	९	१८२८०
३६		श्री गगनजागरण बा वि के	१०	१०६८०
३७		श्री मष्टादेव बा वि के	११	१८१२०
३८		श्री सुन्दर प्रारम्भिक बा वि के मेहेलसेरा	१	१३६८०
३९	१९५ २०८१।३।१२ प्रति विद्यार्थी लागत अनुमान	श्री फुलबारी बा वि के रतडा	२	१००००
४१		श्री गम्भिरा बा वि के रकलबाडा	३	४५००
४२		श्री देवरत्न बा वि के कोब्रेढुंगा	३	१००००
४३		श्री जनजागृती बा वि के राँचुली	४	९५००
४४		श्री कालिका बा वि के खल्ला	५	६०००
४५		श्री एकता बा वि के खल्ला	५	९५००
४६		श्री मालिका बा वि के	९	९०००
४७		श्री गगनजागरण बा वि के	१०	८५००
४८		श्री मष्टादेव बा वि के	११	१३०००
		जम्मा		७३९८६०

अनियमित भएको	७,३९,८६०

२३.११ **शैक्षिक सुधार कार्यक्रमः** शिक्षा तथा मानव विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप नँ. २.७.१३.१३ मा विद्यालयलाई स्वीकृत गुरुयोजनाका आधारमा निर्माण गरिएको वार्षिक कार्यान्वियन योजना अनुसार शैक्षिक सुधार हुने क्रियाकलाप निर्धारण गरी शैक्षिक पूर्वाधार, छात्रावास व्यवस्थापन, शैक्षिक सुशासनका न्युनतम शर्त पुरा गर्ने लगायत भौतिक पूर्वाधार विकाशका लागि विनियोजित वजेटको कार्यप्रगती सहित आवश्यक वजेट सहितको प्रस्ताव विद्यालयबाट पेश गर्न लगाई यस आ.व.मा सम्पादन गर्ने कार्यक्रम निर्धारण गरी स्थानीय तह र विद्यालयवीच सम्झौता गरी अनुसूची क र ख मा उल्लेखित विद्यालयका लागि रु.३२ लाख अनुदान उपलब्ध गराउन सकिने ब्यवस्था छ। शुरुमा ५० प्रतिशत रकम उपलब्ध गराउने र कार्यप्रगतीको नियमित अनुगमन गरी सोका आधारमा वाकी ५० प्रतिशत रकम उपलब्ध गराउने ब्यवस्था भए वमोजिम शैक्षिक तथा ब्यवस्थापकिय कार्य योजनाका लागि श्री महादेव माध्यामिक विद्यालय,फोईकोटलाई गो.भौ.नं. २०४।२०८१-०३-१३ बाट एकमुष्ठ रु.३२,००,००० अनुदान दिएको छ। नगरपालिकाले कार्ययोजनामा उल्लेखित कार्यक्रमहरुको कार्यप्रगतीको नियमित अनुगमन गरी प्रतिवेदन नगरेकोले विद्यालयलाई दिएको अनुदान रकमको आम्दानी खर्चको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन प्राप्त गरी सम्झौता अनुरुप काम गरे नगरेको नियमित अनुगमन गरी कार्य प्रगती केन्द्रमा पठाउनु पर्दछ।

२४ **शशर्त कार्यक्रम बाहिर खर्च**

आर्थिक कार्याविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ४५ मा वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त भएको शशर्त अनुदान सम्वन्धित आर्थिक वर्षमा तोकिएको कार्यक्रममा मात्र खर्च गर्नुपर्ने र खर्च नगरेको खण्डमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । संघीय सरकार

हस्तान्तरित कार्यक्रम (सशर्त) शिर्षक भन्दा बाहिर पालिकातर्फ खर्च लेखेको देहायको रकम संघीय सञ्चितकोष फिर्ता गर्नुपर्ने रु.

सि नं	भौ नं र मिति	खर्च हुनुपर्ने शीर्षक	खर्च भएको शीर्षक	निकासा रकम
२	१९५ २०८१।३।१२	अंग्रेजी गणित विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	नगरपालिका चालू अन्तर्गत विद्यालय सहायक कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक भुक्तानी	४९५००
३	३२१ २०८१।३।२४	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	शैक्षिक भित्ते पात्रो २०८१, तयारी तथा छपाइमा खर्च गरेको	४८०२५
			जम्मा	९७५२५

प्रमाण पेश नगरेको	९७,५२५

२५ **रमानापत्र**

शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १७९ मा कुनै कामको लागि आवश्यकता भन्दा बढी रकम माग गर्ने र निकासा नदिने व्यवस्था छ। देहायका शिक्षकहरूलाई पाउनुपर्ने भन्दा बढी तलब भत्ता निकासा दिएकोले रमानापत्र पेश गर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रु.

सिनं	भौनं	शिक्षककोनाम	विद्यालय	निकासाहुनुपर्ने तलब	निकासाभएको तलब	बढीनिकासा	कैफियत
१	२_२०८०।६।२५ र २७_२०८०।९।५	कमल बहादुरशाही	श्रीदुर्गा मा वि	६१५७१	६७५७२	६०००	२०८०।५।११मा सरुवा रमाना पेश गर्नुपर्ने
२	७९_२०८०।१२।२२	भद्रबहादुरसिँह	श्रीमहादेव मा वि	१३३१५८	१५२८२७	१९६६९	२०८०।१२।१८मा सरुवा रमाना पेश गर्नुपर्ने
					जम्मा	२५६६९	

प्रमाण पेश नगरेको	२५,६६९

२६ **अवकाशमा निकासा**

शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १७९ मा कुनै कामको लागि आवश्यकता भन्दा बढी रकम माग गर्ने र निकासा नदिने व्यवस्था छ। देहायका शिक्षकहरूलाई अवकाश पश्चात निकासा भएको रकम असुल गर्नुपर्ने रु.

सिनं	भौनं	शिक्षककोनाम	विद्यालय	निकासाहुनुपर्ने तलब	निकासाभएको तलब	बढीनिकासा	कैफियत
१	२७_२०८०।९।५	इन्द्रप्रसाद न्यौपाने	श्रीसत्यदेवी मा वि	१४५१५६	१५०१६२	५००६	२०८०।८।२८मा अवकास
२	७९_२०८०१२।२२ २०५_२०८१।३।१३ २९३_२०८१।३।२३	इमरान खाँ	श्रीशिवालय मा वि	४४१४६३	४५७१०३	१५६४०	२०८०।८।२६मा स्थायी नियुक्ति, तेस्रो र चौथो त्रैमासिकको छुट रकम भुक्तानी समेत
					जम्मा	२०६४६	

असुल गर्नुपर्ने	२०,६४६

२७ **सामाजिक सुरक्षातर्फ**

यस पालिकामा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न ११ वडाका लाभग्राहिको खातामा भत्ता रकम जम्मा गर्न १ बैंक मार्फत् रु. ९,३९,९९,९०२ निकासा दिएको छ । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार छन् :

२७.१ **अनुगमन तथा निरीक्षण** - सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि २०७७ को दफा २७ (३) अनुसार कार्यपालिका अध्यक्ष वा स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले भत्ता वितरण कार्य प्रक्रियाको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नुपर्ने व्यवस्था भएकोमा सो कार्य गरेको पाइएन। यस तर्फ पालिका क्रियाशिल हुनुपर्ने देखिन्छ ।

२७.२ दोहोरो बैंक खाता

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **७,९८०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

२८ **सहिद स्मृति भत्ता**

सहिद स्मृति भत्ता कार्यविधि, २०८० को दफा २ को ञ बमोजिम नजिकको हकवालालाई मात्र दफा ७ बमोजिमको रकम उपलब्ध गराउनुपर्ने उल्लेख छ। सो दफामा “हकवाला” भन्नाले शहिद तथा बेपत्ता पारिएका व्यक्तिका पति वा पत्नी, निज नभए निजका छोरा, अविवाहित छोरी र निज पनि नभए निजका आमा वा बाबु सम्झनुपर्दछ भनि उल्लेख छ। पालिकाले देहायका व्यक्तिहरूलाई कार्यविधिमा भएको व्यवस्था भन्दा फरक व्यक्तिलाई भुक्तानी दिएकोले असूल हुनुपर्ने रू.

सि नं	लाभग्राही	मृतकसँगको नाता सम्बन्ध	मृतकको नाम	रकम
१	सपल्या विष्ट	दाजु	खड्क विष्ट	२४०००
२	रतन बहादुर शाही	दाजु	लाल बहादुर शाही	२४०००
३	भुने बम	भाइ	काली बहादुर बम	२४०००
४	भिम बहादुर शाही	दाजु	भुपेन्द्र बहादुर शाही	२४०००
५	मढा सिके दमाइ	दाजु	अनिपाल परियार	२४०००
६	मनरुप शाही	ज्वाइ	भैरव बहादुर शाही	२४०००
७	भिम बहादुर शाही	दाजु	शान्ति शाही	२४०००
८	भक्ति प्रसाद पाण्डे	दाजु	जय चन्द्र पाण्डे	२४०००
९	प्रेम बहादुर शाही	भाई	दल सुर शाही	२४०००
१०	पदम बहादुर शाही	भाई	धन बहादुर शाही	२४०००
११	धन सिँह दमाइ	भाई	पदम परियार	२४०००
१२	धनलाल उपाध्याय	दाजु	जय शंकर उपाध्याय	२४०००
१३	धनकृष्ण दमाइ	दाजु	रुपेन्द्र दमाइ	२४०००
१४	दुर्ग बहादुर भण्डारा	भाई	के सी भण्डारा	२४०००
१५	दान बहादुर शाही	दाजु	शेर बहादुर शाही	२४०००
१६	दल बहादुर रावत	भाई	धनजित रावत	२४०००
१७	दल विर रावत	जेठाजु	शान्ति रावत	२४०००
१८	जीवन रावत	भाई	गोरीकला रावत	२४०००
१९	जयसुर शाही	नखुलेको	नरसिँह शाही	२४०००
२०	जय बहादुर कटुवाल	दाजु	कर्णविर कटुवाल	२४०००
२१	जनक बहादुर शाही	भाई	बल बहादुर शाही	२४०००
२२	जनक बहादुर शाही	दाजु	विर बहादुर शाही	२४०००
२३	कुम्भ लाल दमाइ	भाई	तिर्थ परियार	२४०००
२४	कर विर शाही	दाजु	नमराज शाही	२४०००
२५	मन बहादुर बुढा	नखुलेको	सुना बुढा	२४०००
			जम्मा	६०००००

असुल गर्नुपर्ने	६,००,०००

२९ **पालिका करार शिक्षक तलब**

आर्थिक कार्याविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ मा वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त भएको शशर्त अनुदान सम्वन्धित आर्थिक वर्षमा तोकिएको कार्यक्रममा मात्र खर्च गर्नुपर्ने र खर्च नगरेको खण्डमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । संघीय सरकार

हस्तान्तरित (सशर्त) अनुदानको कार्यक्रम भन्दा बाहिर गो.भौ.नं.२९३।२०८१-०३-२३ बाट श्री राष्ट्रिय मा.वि.चिलखायालाई पालिका निजि शिक्षकको तलब भत्ता वापत रु.५१००० संघीय सरकार शशर्त अनुदानबाट खर्च लेखेको रकम संघीय संचितकोष दाखिला गर्नुपर्ने रु.

क्रम	कर्मचारीको नाम	असुली रकम
२९.१	श्री राष्ट्रिय मा.वि.चिलखाया	५१,०००

असुल गर्नुपर्ने	५१,०००

३० **मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८ अनुसार पालिकामा ११ वटा योजनामा रु १५ लाखको दरले सञ्चालनमा रु.१,६५,००,००० वजेट विनियोजन भएकोमा रु.१,५६,९२,२६० खर्च हुनुको साथै २४६ जनाले औषतमा ५४ दिन रोजगारी प्राप्त गरेका छन । मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८ को दफा १४ बमोजिम आयोजना कार्यन्वयन गर्ने निकायले अन्तिम भुक्तानी गर्नुपुर्व आयोजनाको लागत, प्रगति विवरण, खर्चका बिल भरपाई, श्रमिकको नाम, प्राप्त रकम र खर्च विवरण लगायतका विषयको सार्वजनिक लेखापरिक्षण गराउनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष सञ्चालित आयोजनाहरुको सार्वजनिक लेखापरीक्षण गराएको छैन । कार्यविधिले तोकेका सुचकहरु समावेश गरी सार्वजनिक लेखापरीक्षण गर्नुपर्दछ ।

३१ **वर्ड लिङ्क खर्च**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **७३,४५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३२ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । यस कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेको छ । नगरपालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार यस कार्यक्रम अन्तर्गत नगरपालिका अन्तर्गत ११ वडामा १२ योजना सञ्चालन गरी यस वर्ष ९५ जनालाई औसत ९८.७७ दिनले रोजगारी उपलव्ध गराई रु.६८,६३,५०९ श्रमिक ज्याला खर्च गरेको छ । नगरपालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन । योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ । उक्त खर्चबाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन । तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

३३ **न्यानो झोला**

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुमान गरी न्यानो झोलाको लागि सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । अन्तर्गतका ५ वटा बर्थिङ सेन्टरमा यस वर्ष ३०३ थान प्रति थान रु.१००० का दरले रु.३०३००० को न्यानो झोला खरिद गरेकोमा यस वर्ष १९० मात्र प्रसुति भएको अभिलेखबाट देखिन्छ भने खरिद गरिएका ११३ थान न्यानो झोला मौज्दातमा रहेका छन् । खरिद भएका त्यस्ता झोलाहरु तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परीक्षण गरेको देखिएन ।

तसर्थ माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरी गुणस्तरीय झोला खरिद गर्नुपर्दछ । लामो समय भण्डारण गर्दा सोको गुणस्तरमा ह्रास आउने हुनाले त्यसतर्फ समेत पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

३४ **औषधि खरिद**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ को उपनियम १(क) मा पच्चिस लाख रुपैयाँसम्मको औषधिजन्य मालसामान उत्पादकले राष्ट्रिय स्तरको समाचार पत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको बिक्री मूल्यमा सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था छ । पालिकाले यो बर्ष विद्युतिय बोलपत्र मार्फत नगरपालिका चालु गो.भौ.नं.३६। २०८१-०१-१८ बाट रु.९०२९९५ तथा संघीय सरकार हस्तान्तरित कार्यक्रम चालुको गो.भौ.नं.१०४।२०८१-०१-१८ बाट रु.८९५५८५ समेत रु.१७९८५८० को औषधि खरिद गरेको छ । औषधिको उत्पादन मिति, ब्याच नं र म्याद समाप्त मिति उल्लेख गरी सम्बन्धित विषय विज्ञबाट मुचुल्का उठाई राख्ने नगरेको तथा उक्त औषधि बिक्रीको लागि होइन खुलाएको प्रमाण समावेश नभएको, आपूर्ति भएका औषधि एंवम सर्जिकल सामान स्टोर दाखिला हुनुअघि स्पेशीफिकेशन अनुसार भए/नभएको नखुलाएको,औषधिको खर्च घटाउदा मागफारामको आधारमा घटाउनु पर्ने एकमुष्ट घटाउने गरेको देखियो । तसर्थ औषधिको खरिद, आपूर्ति, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकिएको गुणस्तर अनुसारकै औषधि प्राप्त भए नभएको यकीन गरी अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

३५ **चालु खर्चतर्फ**

३५.१ **मू.अ.करमा दर्ता नभएका सँग खरिदः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १९ बमोजिम सार्वजनिक निकायले २० हजार रुपैयाभन्दा बढीको मालसामान खरिद गर्दा वा निर्माण कार्य गराउँदा आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट स्थायी लेखा नं. र मूल्य अभिवृद्धि करदर्ता प्रमाणमत्र प्राप्त गरेका, फर्म वा कम्पनीबाट मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।कार्यालयले देहायबमोजिमको भौचरबाट रु २० हजार घटीका प्यान विलबाट खाजा,खाना,सवारी साधन मर्मत, मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री खरिदको भुक्तानी दिएको छ । कार्यालयले स्थायी लेखा नम्बर लिएका तर मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएका आपूर्तीकर्ताबाट सामान खरिद गरेको हुँदा नियमानुसारको बिजक जारी भए पश्चात मात्र खरिद कार्य गरिनु पर्दछ ।केहि उदाहरण -

गो.भौ.नं.।मिति	भुक्तानी प्राप्त गर्नेको नाम	बिल संख्या	प्रयोजन	रकम
२३४।२०८०-११-०३	अंकित जनरल स्टोर	१५	इन्धन	२१६४००
२६५।२०८०-१२-०८	न्यौपाने जनरल स्टोर्स	१३	इन्धन	११६१३१
६०९।२०८०-०३-१५	देवेन्द्र होटल	९	विविध (खाना खाजा)	१६८४३५

३५.२ **असम्बन्धित भुक्तानी** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४९(१) मा विक्रेताबाट सोझै मालसामान खरिद गर्न नसकिने अवस्थामा मालसामान खरिद गर्न पेश्की दिन सकिने व्यवस्था छ । सरकारी कामको लागि आवश्यक सामान लगायत अन्य खरिद कार्य व्यक्तिगत श्रोतबाट खर्च गरी कार्यालयमा सोधभर्ना माग गर्ने र भुक्तानी दिने कानूनी व्यवस्था रहेको छैन । पालिकाले गो.भौ.नं.६५९।२०८१-०३-२१ बाट विद्यालय ड्रेस खरिदको लागि सुमित गार्मेन्ट उद्योगको बिजक संलग्न राखि श्री मालिका मा.वि.लाई भुक्तानी दिएको देखियो । यसप्रकार कानूनी प्रचलन प्रतिकूल भुक्तानी दिने परिपाटीमा नियन्त्रण गरि सम्बन्धित आपुर्तिकर्ताको नाममा भुक्तानी गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

३५.३ **विद्यालय शैक्षिक अनुदान** – आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले वडातर्फ विनियोजित देहायका विद्यालयलाई निजि शिक्षकको तलब भत्तामा खर्च भएको भरपाइ पेश गरेको आधारमा खर्च लेखेको छ । सो विद्यालयमा कार्यरत निजि शिक्षकको नियुक्ति प्रक्रिया,हाजिरी लगायतको प्रमाण लेखापरीक्षणको क्रममा पेश भएन् । पालिका केन्द्रबाट समेत निजि शिक्षक तलब भत्तामा खर्च लेखेको अवस्थामा वडामा विनियोजित बजेटबाट समेत निजि शिक्षकको तलब भत्तामा खर्च लेखेकाले

अनुदान दोहोरो नभएको सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन । कार्यक्रम दोहोरो नहुने गरी एकिकृत रुपमा बजेट व्यवस्थापन गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

गो.भौ.नं.।मिति	विद्यालयको नाम	भुक्तानी रकम
६४४।२०८१-०३-१९	मालिका मा.वि. शैक्षिक अनुदान	५,००,०००
३५७।२०८१-०३-१३	कालिका आधारभुत विद्यालय शैक्षिक अनुदान	५,००,०००
६२५।२०८१-०३-१७	जालपा आधारभुत विद्यालय शैक्षिक अनुदान	२,५०,०००
७९।२०८०-०९-०३	कालिका मा.वि. शैक्षिक अनुदान	५,००,०००
१००।२०८०-०९-०५	सत्यदेवि आ.वि. शैक्षिक अनुदान	५,००,०००
३१७।२०८०-१२-१९	राष्ट्रिय मा.वि.,ढिम्रिया शैक्षिक अनुदान	४,७०,०००
	जम्मा	२७,२०,०००

३५.४ **राष्ट्रपती रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिताः** राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालन निर्देशिका, २०७० को दफा ३ मा स्थानीय तहको प्रमुख वा निजले तोकेको खेलकूद विकास समितीको अध्यक्ष संयोजक रहने गरी स्थानीय स्तरमा रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता आयोजना,सञ्चालन,ब्यवस्थापन तथा निर्देशन गर्न समिती गठन गर्ने र उक्त समितीले विनियोजित रकमलाई अधिकतम रुपमा सदुपयोग गर्ने गरी प्रतियोगिता सञ्चालनको ब्यवस्था मिलाउने सोको लागि निश्चित मापदण्ड अनुसार लागत अनुमान स्वीकृत गरी दफा ९ वमोजिम खेलकूद सञ्चालन प्रक्रिया अनुसार सम्वन्धित सरोकारवालाहरुलाई सूचना सम्प्रेषण, सहभागी खेलाडी वा विद्यार्थीहरुको सहभागी फारम भर्ने लगायतका प्रक्रिया पुरा गरी खेलकूद सम्पन्न भएको ७ दिनभित्र तोकिएवमोजिमको ढाँचामा प्रगती प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ। नगर तथा जिल्ला स्तरीय राष्ट्रपती रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगितामा जिल्लाका विभिन्न स्थानमा पटक पटक खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरेवापत देहाय बमोजिम रु.४९,५७,९५८ खर्च लेखेको छ। जसमा कार्यक्रम सञ्चालनको विभिन्न क्रियाकलाप सञ्चालनको जिम्मेवार सदस्य नतोकी निश्चित मापदण्ड अनुसारको लागत अनुमान स्वीकृत गरी विनियोजित रकमलाई अधिकतम रुपमा सदुपयोग गर्ने गरी वजेट खर्च गरेको पाईएन ।निश्चित मापदण्ड वेगर खेलाडीको पोशाक,औषधि, गाडी भाडा,विविध खर्च जस्ता विषयमा खर्च भएको छ। विनियोजित रकमलाई अधिकतम रुपमा सदुपयोग गर्न निश्चित मापदण्ड अनुसारको लागत अनुमान स्वीकृत गरी सो अनुसार खर्च गर्नुपर्दछ।

मिति	गो.भौ.नं.	खर्च शिर्षक	खर्च रकम
२०८०/०९/०५	५	नगर तथा जिल्ला स्तरीय राष्ट्पति रनिंग शिल्ड	१,००,९५०
२०८०/०९/०५	६	नगर तथा जिल्ला स्तरीय राष्ट्पति रनिंग शिल्ड	११,००,०००
२०८०/०९/०५	७	नगर तथा जिल्ला स्तरीय राष्ट्पति रनिंग शिल्ड	५,१३,३८०
२०८०/१०/१९	१३	नगर तथा जिल्ला स्तरीय राष्ट्पति रनिंग शिल्ड	१,५०,०००
२०८१/०१/१४	२३	नगर तथा जिल्ला स्तरीय राष्ट्पति रनिंग शिल्ड	१,००,०००
२०८१/०१/२१	२४	नगर तथा जिल्ला स्तरीय राष्ट्पति रनिंग शिल्ड	८,४१,३४३
२०८१/०१/२४	२८	नगर तथा जिल्ला स्तरीय राष्ट्पति रनिंग शिल्ड	१०,५२,२८५
२०८१/०२/०१	३१	नगर तथा जिल्ला स्तरीय राष्ट्पति रनिंग शिल्ड	११,००,०००
		जम्मा	४९,५७,९५८

३५.५ **बालहित कोष** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले उपयोगिता सिर्जना हुने गरी अधिकतम प्रतिफल दिने कार्यक्रम छनौट गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले बालहित कोषका लागि देहायको वडाहरुलाई निकासा दिएको रकम निष्कृय रुपमा बैंक खातामा जम्मा गरेको छ । उक्त रकम बालबालिकाको सर्वोत्तम हितमा प्रयोग गर्नुपर्दछ ।

गो.भौ.नं.।मिति	वडा नं.	रकम
१८४।२०८०-१०-१८	३	५००००
२०८।२०८०-१०-२४	२	५००००
	जम्मा	१०००००

३५.६ **सडक मर्मत** –सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८(२) मा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी टुक्रा टुक्रा पारी खरिद गर्न नहुने साथै नियमावली, २०६४ को नियम ८५ अनुसार १० लाख सम्मको सोझै खरिद गर्नसक्ने एवम् एक लाख रुपैयाँ भन्दा बढी रकमको सोझै खरिद गर्दा मौजुदा सूचीमा रहेका कम्तीमा तीनवटा आपूर्तिकर्ताबाट लिखितरुपमा दरभाउपत्र वा प्रस्ताव माग गरी खरिद गर्नु पर्नेछ । गो.भौ.नं.७।२०८०-०९-०५ बाट महादेव मा.वि.लाई दह्चौर देखि पिपलगैडाँ हुदै कर्णाली राजमार्ग सम्म सडक मर्मत तथा सम्भारको लागि म्याक कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.को बिजक नं.२६।२०८०-०८-१७ को बिजक संलग्न राखि रु.३,५५,२२४ भुक्तानी गर्दा लागत अनुमान तथा दरभाउपत्र माग नगरि खरिद गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	३,५५,२२४

३५.७ **फरक खर्च शिर्षक** – आर्थिक कार्यविधि वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१२) मा सम्बन्धित उपशीर्षकमा विनियोजन भएको एक समूहको खर्च शीर्षकको रकम नम्बरमा रकम अपर्याप्त छ र सो खर्च नगरेमा सरकारी हानी नोक्सानी हुने वा सरकारी काममा बाधा पर्ने देखिएमा सोको स्पष्ट कारण खुलाई सोही उपशीर्षकको अर्को समूहको खर्च शीर्षकको मौज्दात रकमबाट खर्च गरी त्यस्तो काम भएको सात दिन भित्र त्यसरी खर्च गरेको रकम नियम ४३ बमोजिम नियमित गराउनु पर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले उक्त व्यवस्थाको पालना बेगर देहायको बजेट तथा शिर्षक फरक पारि खर्च लेखेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

गो.भौ.नं.।मिति	हुनुपर्ने शिर्षक	भएको शिर्षक	भुक्तानी प्राप्त गर्नेको नाम	भुक्तानी रकम
४१२।२०८१-०२-०१	सवारी साधन मर्मत	पदाधिकारी यातायात सुविधा	स्टाइल कार सेन्टर	१५९२१९
४२१।२०८१-०२-०२	सवारी साधन मर्मत	पदाधिकारी यातायात सुविधा	भेरी कर्णाली अटो पार्टस	२७१४९५
४६२।२०८१-०२-१६	सवारी साधन मर्मत	गत बर्षको सवारी साधन खर्च	विनोद कुमार शाहि	११७०००
			जम्मा	५४७७१४

अनियमित भएको	५,४७,७१४

३५.८ **बढी भुक्तानी** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । गो.भौ.नं.२६।२०८१-०१-२३ बाट दोस्रो त्रैमासिकको मष्टा आ.वि.परवाडामा कार्यरत ३ जना शिक्षकलाई रु.१५००० को दरले ३ महिनाको रु.१३५००० निकासा गर्नुपर्नेमा रु.१८०००० निकासा गएकाले बढी निकासा रकम असुल गर्नुपर्ने रु.

क्रम	कर्मचारीको नाम	असुली रकम
३५.८.१	मष्टा आ.वि.परवाडा	४५,०००

असुल गर्नुपर्ने	४५,०००

३५.९ **कर कट्टी**

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **२,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१५,३००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३५.१० **वितरणमुखी कार्यक्रम** –स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले उपयोगिता सिर्जना हुने गरी अधिकतम प्रतिफल दिने कार्यक्रम छनौट गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले कार्यक्रम बनाउँदा उत्पादनमुखी पूर्जिगत कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्नेमा वितरणमुखी कार्यक्रम बजेटमा समावेश गरि खर्च गरेकोमा लाभग्राहीको विवरण खुल्ने अभिलेख राखेको छैन । वितरणको मापदण्ड एवम् कार्यविधि र अभिलेख वेगर वितरणमुखी कार्यक्रममा खर्च गर्दा वास्तविक लाभग्राहि समावेश नहुने एवम् सुविधा पाइसकेका लाभग्राहि दोहरिने सम्भावना हुन्छ। तसर्थ यस्तो खर्च वास्तविकता र आवश्यकतामा आधारित गरी पारदर्शी तवरले गर्नुपर्दछ ।यस सम्बन्धी केही उदाहरण देहाय बमोजिम रहेका छन् -

गो.भौ.नं.। मिति	कार्यक्रमको नाम	रकम
६४२।२०८१-०३-१९	विद्यार्थीलाई पोशाक वितरण	२५००००
६५९।२०८१-०३-२१	विद्यार्थीलाई पोशाक वितरण	४०००००
६८६।२०८१-०३-२३	विद्यार्थीलाई पोशाक वितरण	३१५०००

३६ उपभोक्ता समिति मार्फत् कार्य

३६.१ **उपभोक्ता समिति दर्ता** —संस्था दर्ता ऐन २०३४ को दफा ३ मा कुनैपनि संस्था विधानसहित दर्ता नभएमा कानूनी मान्यता दिन मिल्ने देखिदैन । पालिकाले यो बर्ष विभिन्न ९७ उपभोक्ता समितिसँग सम्झौता गरी कार्य गराई रु.१,९२,१९,६२५ भुक्तानी गरेकोमा यसरी कार्य गर्न गठन भएका उपभोक्ता समिति ऐनको उक्त व्यवस्थाअनुसार दर्ता भएको पाइएन । त्यस्ता समितिहरु स्थानीय स्तरमा सञ्चालित आयोजनाको निर्माण गर्न अस्थायी रुपमा गठन हुने र कार्य सम्पन्न पश्चात् समिति विघटन हुने हुँदा निर्माण कार्य सम्पन्न भएका आयोजना सञ्चालन तथा मर्मत सम्भारमा ती समितिलाई जिम्मेवार बनाउन कठिनाइ हुने र त्यस्ता समितिहरुले आय व्ययको लेखापरीक्षणसमेत नगराउने भएकोले स्थायी संयन्त्रमार्फत् काम गर्ने गराउने गरी सुधार हुनुपर्दछ ।

३६.२ **उपभोक्ताको काम** – सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४४ मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट निर्माण कार्य गराउँदा वा सो सम्वन्धी सेवा प्राप्त गर्दा रोजगारीको सृजना गर्ने र लाभग्राही समुदायलाई सहभागी हुन सक्ने प्रकृतिका कार्य गराउन वा सेवा लिन सकिने उल्लेख छ। साथै नियमावलीको नियम ९७(१४) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट काम गराउदा श्रममुलक कामको निर्धारण, काम वा सेवामा मितव्ययीता, गुणस्तरीयता, दिगोपना अभिवृद्धि गर्ने तरिका, आम्दानी खर्चको अभिलेख, काम वा सेवाको सुपरिवेक्षण र अनुगमन जस्ता विषयमा सार्वजनिक निकायले अपनाउनुपर्ने कार्यविधि सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले निर्धारण गर्न सक्ने उल्लेख छ।पालिकाले बाटो निर्माण, भवन निर्माण जस्ता कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत गराई उपभोक्ताले निर्माण कार्यमा

प्रयोग गरेको लोडर, एक्जाभेटर, डोजर, रोलर जस्ता हेभि मेशिनहरु प्रयोग गरेको विल भर्पाईको आधारमा निर्माण कार्य सम्पन्न गरेको प्राविधिक प्रतिवेदनमा उल्लेख गरेको छ। उपभोक्ता मार्फत सम्पन्न गरिएका आयोजना श्रम मुलक, मितव्ययी, गुणस्तरीय र दिगोपना अभिवृद्धि हुने खालको हुनुपर्नेमा सो अनुसारको देखिएन। सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले समेत उपभोक्ता समितिबाट गराउन सक्ने कामको कार्यविधि हालसम्म तयार गरेको पाईएन। सार्वजनिक खरिद ऐनमा भएको खरिद सम्वन्धी प्रकृयाको अवलम्वन गर्दै श्रममुलक काम उपभोक्ताबाट र अन्य जटिल तथा निर्माण व्यवसायी प्रयोग गर्नुपर्ने काम प्रतिस्पर्धात्मक विधिबाट सम्पन्न गर्ने तर्फ कार्यालयले ध्यान दिनुपर्दछ।

३६.३ **उपभोक्ता समितिले निर्माण व्यवसायी मार्फत निर्माण कार्य गराएको** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को उपनियम (९) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट सञ्चालित हुने निर्माण कार्यमा डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ग्रेडर जस्ता हेभी मेशिनरी प्रयोग गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ । सो नियमावलीको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनी उल्लेख भएको रहेछ भने सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिशमा सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिई त्यस्ता मेशिन प्रयोग गर्न सकिने उल्लेख छ । पालिका अन्तर्गत सञ्चालित अधिकांश सडक निर्माण तथा स्तरोन्नतिसँग सम्बन्धित योजनाका उपभोक्ता समितिहरुले डोजर, एक्साभेटर लगायतका हेभी मेशिन प्रयोग गर्ने गरेको पाइए तापनि नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम नगरकार्यपालिकाको कार्यालयबाट सहमति लिएको पाइएन । नियमावलीको ब्यबस्था अनुरुप कार्य गराउनुपर्दछ ।

३६.४ **उपभोक्ता समितीलाई कन्टिन्जेन्सी**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **२६,६८१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१२,१५३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३६.५ **उपभोक्ता समिति कार्यको बिमा** - सार्वजनिक खरिद नियमावली ,२०६४ को नियम ११२ ३(क) मा नियम ९७(क) बमोजिम उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट २० लाख रुपैया भन्दा बढी मूल्यको निर्माण कार्य गराउँदा सम्झौता रकममा बिमा वापतको खर्च ब्यहोर्ने रकम समावेश गरी सोही रकमबाट उपभोक्ता समिति तथा लाभग्राही समुदायले उपनियम १ बमोजिम बिमा गराउनुपर्ने तथा बिमा गराउने कार्यको लागि सम्बन्धित सार्वजनिक निकायले सहजीकरण गरीदिनुपर्ने व्यवस्था छ ।नमुना छनौटको आधारमा परीक्षण गर्दा रु.२० लाख भन्दा बढी भएको कुनै पनि योजनामा बिमा गरिएको छैन ।नियमावलीमा व्यवस्था भए बमोजिम उपभोक्ता समितिद्वारा गरिने निर्माण कार्यको अनिवार्य रुपमा बिमा गराउनु पर्दछ ।

३६.६ **गुणस्तर परीक्षणः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९ (२) मा लागत अनुमान तयार गर्दा गुणस्तर परीक्षण समेत छुट्टै आईटम बनाई लागत अनुमानमा समावेश गर्नुपर्ने र नियम ११ (१) मा गुणस्तर परीक्षण गर्ने व्यवस्था छ। उपभोक्ता मार्फत गराएको निर्माण कार्यको लागत अनुमानमा गुणस्तर परीक्षण आईटम समावेश नगरीएको, ठेक्काद्वारा गरिने निर्माण कार्यको लागत अनुमानमा गुणस्तर परीक्षणको आईटम समावेश गरिएकोमा खर्च दावी नभएको र उपभोक्ता मार्फत वा निर्माण व्यवसायी मार्फत हुने निर्माण कार्यमा प्रयोग भएका निर्माण सामग्री लगायत निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण हुने गरेको देखिएन। तर कार्यालयले उपभोक्ता समिति मार्फत् भएका निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न विभिन्न निर्माण सामग्रीको प्रयोगशाला परीक्षण गर्ने/गराउने, कंक्रिटिङ्ग कार्यको गुणस्तरका लागि सिमेण्ट मोर्टार तथा कंक्रिट क्यूब टेष्ट, फलामे डण्डीको टेन्साइल टेष्ट, ग्याबियन तारजालीको ल्याब टेष्ट गराउने जस्ता कार्य गराएको पाइएन। PCC को M 15 भन्दा बढीको कार्यमा अनिवार्यरुपमा ल्याब टेस्ट गर्नुपर्नेमा सो गरेको छैन । गुणस्तर

परीक्षण नहुँदा निर्माण कार्य गुणस्तरीय भएको सुनिश्चत हुन नसक्ने हुदां निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामग्री लगायतको गुणस्तर परीक्षण गरी निर्माण गुणस्तरीय भएको सुनिश्चत हुनुपर्दछ।

३६.७ **सार्वजनिक सुनुवाई एंव सामाजिक परिक्षण :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम हरेक स्थानीयतहले सार्वजनिक सेवाप्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी, जवाफदेही, प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परीक्षण जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरी वित्तीय जवाफदेहीतालाई प्रभावकारी बनाउने व्यवस्था छ । उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालित योजनाको आय व्यय, कार्यसम्पादन स्थिति, उपभोक्ताको योगदान लगाएतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परीक्षण नगरेकाले पारदर्शिता र जवाफदेहीताको पालना भएको सुनिश्चित गर्न सकिएन । ऐनमा भएको व्यवस्था कार्यान्वयन हुनुपर्दछ ।

३६.८ **हेभी इक्विपमेण्टको प्रयोग :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को उपनियम (९) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट सञ्चालित हुने निर्माण कार्यमा सामान्यताः डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ग्रेडर जस्ता हेभी मेशिनरी प्रयोग गर्न नमिल्ने र सो नियमावलीको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनी उल्लेख भएको रहेछ भने सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिशमा सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिई त्यस्ता मेशिन प्रयोग गर्न सकिने उल्लेख छ । पालिका अन्तर्गत सञ्चालित सडक निर्माणसँग सम्बन्धित योजनामा उपभोक्ता समितिले मेशिन प्रयोग गर्ने गरि लागत अनुमान तयार गरेकोमा नगर कार्यपालिकाको कार्यालयबाट सहमति लिएको पाइएन। नियमावलीमा भएको व्यवस्थाको कार्यान्वयन हुनुपर्दछ।केहि उदाहरण देहाय वमोजिम छन्

गोभौ नं./मिति	उपभोक्ता समितिको नाम	कामको विवरण	भुक्तानी रकम	प्रयोग गरेको हेभी उपकरण	हेभी उपकरणमा भएको खर्च
३९।२०८०।९।५	वजेडी चौर देखि चिमलचौरसम्म सडक मर्मत	सडक मर्मत	**१८७१४२९।**	जे सि वि	**११७२४२७।**
२१४।२०८१।३।२२	महादेव मा वि फिल्ड निर्माण	फिल्ड निर्माण	**२४१४४८०।**	जे सि वि	**२४०९०००।**
१४१।२०८१।३।२४	भैसिगौडा देखि ठिन्के हुदै ढिग्रिया सडक	सडक निर्माण	**४८००००।**	जे सि वि	**४७५०००।**

३६.९ **स्वामित्व हस्तान्तरण :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(१२) बमोजिम उपभोक्ता समितिबाट निर्माण सम्पन्न पश्चात सार्वजनिक निकायले सोको रेखदेख, मर्मत समेतको जिम्मेवारी तोकी आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समितिलाई नै हस्तान्तरण गर्नुपर्दछ । आयोजनाको स्वामित्व हस्तान्तरणबाट उपभोक्ता समितिलाई अपनत्व महशुस हुन्छ साथै योजनाको दिगोपना सुनिश्चित हुन्छ । तर पालिकले यो आर्थिक बर्षमा उपभोक्ताबाट सम्पन्न कुनैपनि योजनाको रेखदेख, मर्मत समेतको जिम्मेवारी तोकी आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गरेको छैन । ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नेतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

३७ खरिद कारवाहीको अभिलेख

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १४९ (१) अनुसार सार्वजनिक निकायले हरेक खरिद कारबाहीको निम्ति छुट्टै फाईल खडा गरी उपनियम २ ले तोके बमोजिमका कागजातहरु सहित अद्यावधिक अभिलेख राख्नु पर्ने र उपनियम ३ मा यस्तो अभिलेख खरिद कारबाही टुङ्गो लागेको सात वर्ष सुरक्षित राख्नु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले बोलपत्र र सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट भएका खरिद कारवाहीका लागि फाईल खडा गरेको भएता पनि खरिद नियमावलीले तोके बमोजिमका सबै कागजातहरु सिलसिलेबार मिलाएर उक्त

फाईलमा राखेको देखिएन । साथै ठेक्का अभिलेख खाता (म.ले.प.फा.नं.५०७) समेत तयार गरी राखेको पाइएन । जसले गर्दा खरिद कारबाही, ठेक्का व्यवस्थापन र सम्झौता कार्यान्वियन सम्बन्धी कारोबारको परीक्षण गर्न सहज भएन । सबै खरिद कारवाहीको अद्यावधिक अभिलेख राखी खरिद कारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानु पर्दछ ।

३८ **पूर्जीँगत खर्चतर्फ**

३८.१ **गत वर्षको मोटरसाइकल खरिद :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ केन्द्रीय सरकार र तालुक संघीय मन्त्रालयको परिपत्र, निर्देशन समेतको आधारमा आफ्नो आन्तरिक आम्दानीबाट मात्र सवारी साधन खरिद गर्नु पर्दछ।अर्थ मन्त्रालयको स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा कार्यान्वियन आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पती हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ को निर्देशन न ५.१५ अनुसार नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गराइएको बजेट तथा स्रोत साधनबाट कार्यालयको नियमित प्रयोजनको लागि सवारी साधन खरिद गर्न नपाईने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले प्रतिस्पर्धा वेगर विभिन्न मितिमा वडा नं.३ र ६ को दुईवटा मोटरसाइकल खरिद गरेको गत वर्षको विल संलग्न गरि अंकित जनरल स्टोर्स एण्ड सप्लायर्सलाई रु.११,३९,८०० ।भुक्तानी दिएकोमा उक्त मोटरसाइकल लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि नामसारी भइ नआएकोले खर्च नियमित गरि प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	११,३९,८००

३८.२ **सवारीसाधन खरिद :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ केन्द्रीय सरकार र तालुक संघीय मन्त्रालयको परिपत्र, निर्देशन समेतको आधारमा आफ्नो आन्तरिक आम्दानीबाट मात्र सवारी साधन खरिद गर्नु पर्दछ।अर्थ मन्त्रालयको स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा कार्यान्वियन आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पती हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ को निर्देशन न ५.१५ अनुसार नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गराइएको बजेट तथा स्रोत साधनबाट कार्यालयको नियमित प्रयोजनको लागि सवारी साधन खरिद गर्न नपाईने व्यवस्था छ।पालिकाले यस वर्ष १ थान डवल क्याप वोलेरो खरिदमा रु. ३१,००,०००। खर्च गरेको छ। निर्देशिकाको पालन हुनुपर्दछ।

३८.३ **खरिद सम्झौताको कार्य नै नभएको :** सार्वजनिक खरिद ऐन, 2063 को दफा 59 मा खरिद सम्झौता गर्ने निर्माण व्यवसायीले सम्झौताबमोजिम काम शुरु नगरेमा, काम शुरु गरी बीचैमा छाडेमा वा सम्झौताबमोजिम कामको प्रगति नगरेमा सार्वजनिक निकायले त्यस्तो सम्झौता जुनसुकै बखत अन्त गर्न सक्ने, सो काम बापत राखिएको पूरै जमानत जफत हुने र बाँकी कार्य पूरा गर्न जे जति रकम आवश्यक पर्छ सो रकम सम्झौताबमोजिम कार्य नगर्ने निर्माण व्यवसायीबाट सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्ने व्यवस्था छ। कार्यालयले पानीखाल देखि चिम्मल चौर सडक निर्माणको कार्य २०८१।३।१४ सम्म सम्पन्न गर्ने गरी रू.७५ लाख ४५ हजारमा निर्माण व्यवसायी मन्जु एण्ड रञ्जु निर्माण सेवासँग सम्झौता गरेकोमा हालसम्म कार्य नै शुरु नगरेकोले म्याद थप गर्नुपर्ने अन्यथा जमानत वापत राखेको धरौटी रू.३७७३००। जफत गरी सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२८ बमोजिम सम्झौता उल्लङ्घन भए प्राप्त हुने उपचारसम्बन्धी व्यवस्था अपनाई निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने रु

प्रमाण पेश नगरेको	३,७७,३००

३८.४ **समाप्त भएको पेश्की जमानत** : सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२० मा खरिद संझौता बमोजिमको काम संझौताको अवधिभित्र पूरा गर्न नसकेमा निर्माण व्यवसायीले सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा निवेदन दिनुपर्ने र कार्यालयले सो निवेदन उपर आवश्यक जाँचबुझ गरी गराई कारण उचित लागेमा म्याद थप गर्न सक्ने प्रावधान छ । निर्माण व्यवसायी मन्जु एण्ड रञ्जु निर्माण सेवासँग मिति २०८१।४।१७ सम्मको वैक पेश्की जमानत लिइ रु ३०००००। पेश्की दिएकोमा म्याद समाप्त भएकोले म्याद थप प्रमाण पेश हुनुपर्ने अन्यथा नियमानुसार असुल फछ्यौट हुनुपर्ने रु

प्रमाण पेश नगरेको	३,००,०००

३८.५ **विद्यालय फिल्ड निर्माण :** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा

संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। २ प्रतिशतमात्र लागत सहभागिता गरेको फिल्ड निर्माण कार्य प्रतिस्पर्धा मार्फत कार्यालयबाट नगराइ भौचर नं ९५।२०८०।१२।२६ बाट महादेव मा वि फोइकोटको दहचौर स्थित फिल्ड निर्माणको लागि रु १३,००,००० निकासा दिएकोमा लागत अनुमान तयार नगरि डोर हाजिरी तथा सामान ढुवानीको विल संलग्न गरि भुक्तानी गरेको देखियो । प्रतिस्पर्धा मार्फत् कार्य गराउनेतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

३८.६ **वडा व्यवस्थापनबाट मोटरसाइकल खरिद:** आर्थिक कार्यबिधि तथा बित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४९ मा विक्रेताबाट सोझै मालसामान खरिद गर्न नसकिने भएमा मात्र पेश्की दिन सकिनेमा प्रतिस्पर्धाबाट खरिद गर्ने प्रकृतिका मेशिनरी तथा औजार खरिदको लागि वडा सचिवहरुलाई रु.५,००,०००।का दरले पेश्की दिइ मोटरसाइकल लगायतका सामान खरिद गरेको विल संलग्न गरि पेश्की फस्यौट गरेको पाइयो।वडालाई पेश्की दिइ वडाले खरिद गर्ने र वडाको जिन्सी खातामा दाखिला गर्ने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु.

भौचर नं /मिति	मोटरसाइकल फर्मको नाम	विल रकम	ल्याप टप लगायत अन्य सामाग्री	मोटरसाइकल खरिद रकम	कैफियत
२५२,२४९।२०८१।३। २७,३१	न्यू वुलवुले अटो सेल्स	५०००००।	१३११११९।	३६८८८१।	५ नं वडाको पे.फ
२६५,२६४।२०८१।३। ३१	न्यू वुलवुले अटो सेल्स	५०००००।	१३६६४०।	३६३३६०।	१० नं वडाको पे.फ
२६२,२६३।२०८१।३। ३१	न्यू वुलवुले अटो सेल्स	५०००००।	१३९२५१।	३६०७४९।	११ नं वडाको पे.फ
२६०,२६१।२०८१।३। ३१	न्यू वुलवुले अटो सेल्स	५०००००।	१३३८२६।	३६६१७४।	९ नं वडाको पे.फ
२५३,२६७।२०८१।३। ३१	अंकित जनरल स्टोर एण्ड सप्लायर्स	५०००००।	१३४१००।	३६५९००।	७ नं वडाको पे.फ
२५४,२६६।२०८१।३। ३१	अंकित जनरल स्टोर एण्ड सप्लायर्स	५०००००।	९५१००।	४०४९००।	२ नं वडाको पे.फ
२५५,२५६।२०८१।३। ३१	अंकित जनरल स्टोर एण्ड सप्लायर्स	५०००००।	९५१००।	४०४९००।	४ नं वडाको पे.फ
२५७,२५८।२०८१।३। ३१	असिम अटो पार्टस सुर्खेत	५०००००।	१०००९९।	३९९९०१।	३ नं वडाको पे.फ
११६,१८८।२०८१।३। १७	न्यू डिजिटेक नेपाल र पारदर्शन कम्प्यूटर सेन्टरबाट खरिद	५०००००।	५०००००।	०	८ नं वडाको पे.फ
			जम्मा	३०३४७६५।	

अनियमित भएको	३०,३४,७६५

३८.७ **खर्च पुष्ट्याइ (संघीय) :** भौचर नं ५।२०८०।१०।२९ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। नविकरणिय ऊर्जा प्रविधि जडानको लागि यस वर्ष निकासा भएको रकमबाट २०७९।३।१९ को विल र २०८०।३।२४ AEPC।BES।W।NCB।

२०७८।७९।३ को चेक नसाटिएको भौचर संलग्न गरि रु ७,८८,०००।भुक्तानी दिएकोले खर्च पुष्टयाइ प्रमाण पेश हुनुपर्ने अन्यथा असूल हुनुपर्ने रु

प्रमाण पेश नगरेको	७,८८,०००

३८.८ **डि.पि.आर. खर्च :** भौचर नं ८८।२०८०।१२।२० बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वयन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना डि.पि.आर. लगायतको अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ । पालिकाले यो बर्ष शिवालय माध्यामिक विद्यालयको डि.पि.आर.कार्यको लागि रु ५०००००।विद्यालय खाता निकासा भएकोमा रु.४९,८२,०००० लागत अनुमान निर्धारण गरेको छ । बजेट सुनिश्चित नभई लागत अनुमान तयार नगरि, पालिकाबाट नगराइ विद्यालयले एस.एन.एस.कन्स्ट्रक्सन,टोखाबाट डि.पि.आर. गराएको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	५,००,०००

३८.९ **कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख :** सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १०(७) बमोजिम योजनाको लागत अनुमान तयार गर्दा वर्क चार्ज स्टाफ खर्चको लागि २ प्रतिशत र सानातिना अन्य खर्चको लागि २ प्रतिशत गरी जम्मा ४ प्रतिशत कन्टिन्जेन्सी वापत रकम छुट्याउने र यसरी छुट्याईएको रकमलाई सम्बन्धित मन्त्रालय वा केन्द्रिय निकायबाट स्वीकृत गराई खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । योजना कार्यान्वयन गर्ने क्रममा योजनाको प्रत्येक कार्यक्रम खर्चबाट ४ प्रतिशतका दरले बिलबाट यस्तो रकम कट्टी गरि यो बर्ष रु.८,३३,४४९ खर्च गरेको छ । यसरी कट्टी गरेको रकमको कार्यक्रमगत कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख राख्नु पर्नेमा राख्ने गरेको छैन । कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख राख्नु पर्दछ ।

३९ कार्यालय सामाग्री तथा मसलन्द

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८(२) मा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी टुक्रा टुक्रा पारी खरिद गर्न नहुने साथै नियमावली, २०६४ को नियम ८५ अनुसार १० लाख सम्मको सोझै, नियम ८४ अनुसार २० लाख सम्म सिलवन्दी दरभाउँ पत्र र नियम ३१ अनुसार बीस लाख रुपैयाँ भन्दा बढी लागत अनुमान भएको वोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्नुपर्ने उल्लेख छ ।नमुना छनौट गरिएकोमा गो.भौ. नं. ८५।२०८०-०९-०४,१६४।२०८०-१०-१७,१७३।२०८०-१०-१८,५०४।२०८१-०२-३०,५६४।२०८१-०३-०८,६४७।२०८१-०३-१९,६६२।२०८१-०३-२१ बाट पालिकाले यो वर्ष विभिन्न कार्यालय सामाग्री तथा मसलन्द सामाग्री खरिदको लागि रु.१४,८२,७६२। भुक्तानी खर्च लेखेकोमा दररेट माग गरी सोझै खरिद प्रकृयाबाट खरिद भएको अवस्था छ । सोझै खरिद गर्ने प्रकृयामा नियन्त्रण गरी प्रतिस्पर्धाबाट खरिद गर्ने विधिको पालना गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

४० नगर अस्पताल राँचुली

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने र दफा ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । नगर अस्पताल राँचुलीमा यो बर्ष मेडिकल अधिकृत, नेत्र सहायक पाचौँ, फार्मेसी सहायक, स्टाप नर्स,रेडियो ग्राफर,अ.न.मी.,भेक्सिनेटर, कार्यालय सहयोगी लगायत १९ पदमा कर्मचारी नियुक्त गरि यो बर्ष रु.५,०२,९९० खर्च लेखेकोमा फार्मेसी, ल्याब,भिडियो एक्सरे तथा अन्य सेवा शुल्क वापत रु.७,९४,४५० आय गरि औषधि खरिद, मेशिनरी औजार सामाग्री खरिद, छपाई,विविध, इन्धन लगायतमा रु.४,२१,९३३ खर्च गरि रु.३,७२,५१७ मौज्दात रहेको विवरण पेश गरेको छ । पालिकाबाट मिति २०७९-०३-०९ मा स्वीकृत नगर अस्पताल सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्याविधि,२०७९ बमोजिम परिच्छेद ३ बमोजिम अस्पतालको आय व्याय नेपाल सरकारले अपानाएको ढाँचा बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा सो बमोजिम लेखा राखेको देखिएन् । लेखाश्रेस्ता अद्यावद्यिक गरि अभिलेख राख्नुपर्दछ ।

४१ शशर्त चालुतर्फ

४१.१

सि.टि.इ.भि.टि. अनुदान : भौचर नं ६९।२०८०।१२।१६ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) मा रकम खर्च गर्दा खर्चलाई पुष्ट्याइँ गर्ने बिल भर्पाइ सहित लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। सशर्त अनुदानको सि.टि.इ.भि.टि. कार्यक्रम सञ्चालन गर्न २०८०।१२।१५ को कार्यपालिका निर्णयबाट महादेव माध्यामिक विद्यालयलाई रू १४००००० निकासा दिएकोमा सो को खर्च पुष्टयाइ प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	१४,००,०००

४१.२ **खेलकुद सामाग्री:** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) मा रकम खर्च गर्दा खर्चलाई पुष्ट्याइँ गर्ने बिल भर्पाइ सहित लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। भौचर नं २२९।२०८१।३।२४ पालिकाले जर्सी, जुत्ता मोजा, ट्र्याकसुट जर्सी, गेम सेट लगायतका खेलकुद सामाग्री रू ९४६०० मा खरिद गरि खर्च लेखेकोमा उक्त सामान बुझाएको प्रमाण स्रेस्ता साथ संलग्न नभएकोले वुझाएको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रू

प्रमाण पेश नगरेको	९४,६००

४१.३ **खाना खर्च:** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) मा रकम खर्च गर्दा खर्चलाई पुष्ट्याइँ गर्ने बिल भर्पाइ सहित लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। भौचर नं ३३०।२०८१।३।२४ खेलाडीलाई खाना खुवाएको भनि जनता होटलको बिल संलग्न गरि रू ५०००० र तेश्रो जेशिस कप खुल्ला भलिबल सांस्कृतिक तथा वक्तृत्वकलामा सहजिकरणको भत्ता भर्पाइ तथा खानामा रु ५०००० समेत रू १००००० खर्च लेखेकोमा सम्झौता सहितका प्रमाण संलग्न नभएकोले खर्च पुष्ट्याइँ प्रमाण पेश हुनुपर्ने रू

प्रमाण पेश नगरेको	१,००,०००

४२ **पेश्की वाकी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को परिच्छेद ५ बमोजिम एक आर्थिक वर्षमा गएको पेश्की सोही वर्षमा फस्यौंट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । एम्वुलेन्स खरिदको लागि काठमाण्डौ महानगरपालिकाबाट प्राप्त रकम अग्नि इन्कर्पोरिटेड प्रा लि लाई मिति २०८०।४।७ मा दिएको पेश्की रु २०१००००।आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म फस्यौंट नभएकोले सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११३ वमोजिम असूल फस्यौंट हुनुपर्ने रु

पेश्की	२०,१०,०००

४३ **आन्तरिक लेखापरीक्षण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले कानून बमोजिम आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ ।पालिकाले आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको छैन । कानूनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८०/८१

कार्यालय र स्थान : तिलागुफा नगरपालिका, कालिकोट , तिलागुफा नगरपालिका , कालिकोट

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	लाल बहादुर मल्ल	२०८०-४-१	२०८०-९-५
कार्यालय प्रमुख	देव किरण बुढा	२०८०-९-६	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	पुर्ण नन्द चौलागाई	२०८०-९-६	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	देव किरण बुढा	२०८०-४-१	२०८०-९-५

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
१,५७४,२३६	८,३६४,९८३	४,३९६,३४४	०	०	२,०१०,०००
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	१६,३४५,५६३
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	४७९,१७०
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	१५,८६६,३९३

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		२९३१२९१०.८२	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३११५९९५९९	चालु खर्च	३३२८१०५७२.४५
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	४१८५५९६७	पूँजीगत खर्च	१०१९८२२७२.५
राजश्व बाँडफाँट	७४५०५३२१	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	१२७७२२२१९.२६
आन्तरिक आय	३५७५३९२.१५		
अन्य आय	११०८३५१९४.८७		
कुल आय	५४२३७१४७४.०२	कुल खर्च	५६२५११५०६४.२१
बाँकी मौज्दात		९१६९३२०.६३	

अनुसूची - २

सि.नं	लेखापरीक्षण	लेखापरीक्षण गरिएका बिषय
1	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको कार्यान्वियन
2	आन्तरिक आय	आन्तरिक आयतर्फ
3	नीति तथा कार्यक्रम,बजेट र योजना	नीति तथा कार्यक्रम,बजेट र योजना कार्यान्वियनको अवस्था
4	भूक्तानीमा कर कट्टी	भुक्तानीमा कर कट्टीको कार्यान्वियन
5	मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम कार्यान्वियन
6	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम कार्यान्वियन
7	शिक्षा तर्फ	शिक्षा तर्फ वजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वियन
8	चालु तथा प्रशासनिक खर्च	खर्चको नियमितता तथा मितव्ययिता (चालु तथा प्रशासनिक खर्च)
9	तलब भत्ता तथा पारिश्रमिक खर्च	तलब भत्ता तथा पारिश्रमिक खर्च(तलव, पदाधिकारी सुविधा, पारिश्रमिक खर्च र करार सेवा)
10	तालिम तथा कार्यक्रम खर्च	तालिम र कार्यक्रम खर्च कार्यान्वियन
11	खरिद व्यवस्थापन	खरिद व्यवस्थापन कार्यान्वियन
12	उपभोक्ता समिति	उपभोक्ता समिति मार्फत् कार्य
13	स्वास्थ्य कार्यक्रम तथा वजेट खर्च	स्वास्थ्य तर्फ कार्यक्रम कार्यान्वियन
14	कृषि तथा पशुतर्फ	कृषि तथा पशुतर्फ कार्यक्रम कार्यान्वियन
15	सामाजिक सुरक्षा	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण
16	संघ र प्रदेशबाट प्राप्त शसर्त लगायत अनुदान	संघ र प्रदेशबाट प्राप्त शसर्त लगायत अनुदान प्राप्त (अख्तियारी तथा अन्य सशर्त कार्यक्रम)

सुझाव

स्थानीय तहद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

- भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।
- पालिकामा निर्माणाधीन आधारभूत अस्पताल भवन समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ ।